

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри
_____ О.А. Політова
« _____ » _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(творчий авторський проєкт)

на тему:

**ФЕНОМЕН ЖАНРУ TRUE CRIME В УКРАЇНСЬКОМУ
МЕДІАПРОСТОРІ**

випускника першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Виконала:

студентка IV курсу, групи ВТПб-1-21-4.0д

Демянова Катерина Ігорівна

(прізвище, ім'я та по батькові)

Науковий керівник:

старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Воротнюк Віта Миколаївна

(прізвище, ім'я та по батькові)

Київ – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ І. ФЕНОМЕН ЖАНРУ TRUE CRIME В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРІ.....	7
1.1. Зародження та становлення жанру true crime.....	7
1.2. Дослідження феномену популярності та споживання контенту у жанрі true crime.....	19
1.3. Аналіз українського медіаконтенту у жанрі true crime.....	33
1.4. Перспективи розвитку жанру true crime в Україні.....	42
Висновки до І розділу	47
РОЗДІЛ ІІ. АВТОРСЬКИЙ ПРОЄКТ «INTERMISSION».....	50
2.1. Написання творчої заявки проєкту «Intermission»	50
2.2. Підготовка сценарію випуску проєкту «Intermission».....	54
2.3. Розробка контент–стратегії у просуванні проєкту	65
Висновки до ІІ розділу	68
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72

ВСТУП

Актуальність теми творчого проєкту. Інтерес до детективно–кримінальних історій у медіа не є новим, але в останні роки жанр true crime набув особливої популярності, ставши не лише джерелом інформації, а й форматом, що побічно впливає на суспільне сприйняття злочинності та правосуддя. В українському контексті це явище привертає увагу як через зростання кількості таких проєктів, так і через їхній вплив на громадську думку щодо питань безпеки, моралі та соціальної справедливості.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю простежити, як жанр true crime розвивається в Україні, які соціальні та етичні виклики виникають у процесі його популяризації, а також чому цей жанр настільки привабливий для глядачів. Окремо важливо розглянути, як true crime може функціонувати в умовах війни в Україні, та чи може він стати засобом документування воєнних злочинів та збереження історичної пам'яті. Дослідження цього феномену дозволить краще зрозуміти його вплив на суспільну свідомість та його особливості розвитку в українському медіапросторі.

Стан розробки проблеми. Дослідження різних аспектів розвитку true crime привертає увагу багатьох зарубіжних науковців та дослідників. Так, проблеми створення жанру true crime, його етично–моральні аспекти, а також динаміку розвитку цього жанру в світі розглядали у своїх працях Дж. Мерлі [24], І. К. Пуннетт [30], Дж. Вільтенбург [45], К. Дж. Ржепка з Л. Горслі [35], К. Грегоріу [16], Р. Франкс [15], Г. Райт [46] та ін.

Вони зосереджуються на питаннях популяризації жанру, впливу на масову культуру та етичних дилемах, пов'язаних із використанням реальних кримінальних справ для створення медіаконтенту.

Мета творчого проєкту – виявлення особливостей становлення жанру true crime в українському медіапросторі, визначення факторів його популярності та можливих шляхів його подальшого розвитку.

Для досягнення мети визначено такі **завдання**:

- дослідити історію становлення та розвиток жанру true crime в українському медіапросторі;

- визначити основні фактори, що впливають на популярність цього жанру серед українських глядачів;
- проаналізувати, який вплив жанр true crime може мати на суспільство;
- розробити концепцію аудіовізуального проєкту, що висвітлює розвиток жанру true crime та досліджує його популярність через призму соціальних і культурних змін;
- представити аудіовізуальний твір – авторський проєкт «Intermission».

Об'єкт творчого проєкту – жанр true crime у сучасному медіапросторі.

Предмет творчого проєкту – феномен жанру true crime серед української аудиторії.

Методи реалізації творчого проєкту. Для досягнення поставлених завдань у роботі буде використано методи аналізу та синтезу, контент-аналізу та порівняння. Метод аналізу дозволить вивчити українські медіа-продукти жанру true crime, визначити їхні особливості, популярність, основні теми та наративи, а також характерні методи подачі інформації, що сприяють зацікавленості глядачів. Порівняння з міжнародним досвідом допоможе виявити загальні тенденції розвитку жанру в Україні та за кордоном. Також, для вивчення впливу на глядачів буде проведене соціологічне опитування, яке дозволить визначити, що саме приваблює аудиторію в такому контенті.

Інформаційною базою для проведення дослідження кваліфікаційної (бакалаврської) роботи стали:

- статистичні дані та дослідження, що стосуються популярності жанру true crime в Україні та світі, а також соціальні опитування та анкетування щодо впливу цього жанру на глядачів;
- підручники, монографії та наукові статті вітчизняних та зарубіжних авторів, які досліджують розвиток та популярність жанру true crime, його культурний та соціальний вплив;
- енциклопедичні видання та довідники, що висвітлюють історію

жанру true crime, його етапи розвитку та вплив на масову культуру;

– електронні ресурси, бази даних, інтернет-ресурси, відео– та аудіоресурси, що містять контент в жанрі true crime, а також рецензії на популярні подкасти, телевізійні програми та інші медіа-продукти.

Творча новизна отриманих результатів полягає у тому, що вперше в українському медійному просторі створено аудіовізуальний твір, який присвячений феномену популярності жанру true crime в умовах українського контексту. Проведене дослідження цього жанру дозволяє розкрити його особливості, зокрема, чому він так приваблює глядачів, а також вивчається його можливий вплив на суспільство. Крім того, розглядаються умови війни, в яких такий контент може сприяти викриттю воєнних злочинів та освітленню західної аудиторії щодо ситуації в Україні.

Вперше доведено необхідність використання міждисциплінарного підходу для глибшого розуміння медіапродуктів жанру true crime, що передбачає поєднання соціологічних, психологічних та медіа-аналітичних методів для всебічного аналізу їхнього впливу та особливостей.

Практичне значення одержаних результатів кваліфікаційної роботи полягає у створенні аудіовізуального твору, присвяченого феномену жанру true crime в Україні. Це сприятиме кращому розумінню соціокультурних і психологічних аспектів сприйняття цього жанру серед української аудиторії, а також впливу, який він може мати на суспільство.

Матеріали наукового дослідження та практичної реалізації аудіовізуального твору можуть скласти основу для подальших досліджень у сфері медіа-культури, психології та соціології. Також ці результати можуть бути використані для створення нових медіапроектів, які поєднують критичний аналіз соціальних явищ та їх висвітлення в жанрі true crime, зокрема з акцентом на етичні питання, пов'язані з насильством та злочинами.

Особистий внесок автора. У створенні аудіовізуального твору особистий внесок автора полягає у самостійній розробці концепції, сценарію та режисури. Було здійснено підбір і редагування матеріалів, монтаж, створення візуальних образів, а також підбір музичного супроводу.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження кваліфікаційної роботи висвітлювалися на II Всеукраїнській науково–практичній конференції з міжнародною участю «Студії з інформаційної науки, соціальних комунікацій та філології в сучасному світі» (24 жовтня 2024 р.), також публікації тез та інших матеріалів:

1. Демянова К. І., Феномен жанру true–crime в українському медіапросторі, Збірник матеріалів II Всеукраїнської наук.–практ. конф. з міжнародною участю «Студії з інформаційної науки, соціальних комунікацій та філології в сучасному світі», Маріупольський державний університет, 24 жовтня, 2024 р., С. 96–100

2. Демянова К. І., Виноградний А. В., Євмененко Н. С., Специфіка регіонального телебачення на прикладі телеканалу «Суспільне. Чернігів», Збірник наукових праць здобувачів і молодих учених «Молодий дослідник», Київський столичний університет ім. Бориса Грінченка, 31 січня, 2024 р., С. 6–10

3. Демянова К. Київська весна в стилі імпресіонізму // Медіаімпресіонізм Київської весни/рідного краю: альманах. Київ, 2024. С. 13–18.

4. Демянова К.І., Лепішева К. С., Схаб К. Р., Рябенко О. А., демонстрація аудіовізуального твору «Київ навиворіт» в номінації «Відеоробота» у конкурсі «Медіаімпресіонізм Київської весни/рідного краю» XXII Міжнародного медіафестивалю–конкурсу «ПресВесна на Дніпрових схилах», I місце, Київський палац дітей та юнацтва, Інформаційно–творче агентство «Юн–прес», 19 травня, 2024 р.

5. Демонстрація аудіовізуального твору «Феномен популярності тру–крайму: чому ми не можемо відірватися від історій про справжні злочини?» на платформі YouTube.

Структура кваліфікаційної роботи зумовлена логікою та визначена послідовністю вирішення основних завдань дослідження. Текстова частина кваліфікаційної роботи складається з реферату, вступу, двох розділів, висновків, а також списку використаної літератури, яка включає 70 найменувань видань,

зокрема з них 43 видання англійською мовою. Загальний обсяг тексту становить 78 сторінок. Основний зміст викладено на 66 сторінках.

РОЗДІЛ I

ФЕНОМЕН ЖАНРУ TRUE CRIME В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРИ

1.1 Зародження та становлення жанру true crime

Жанр true crime привертає увагу не лише широкої аудиторії, а й науковців, які досліджують його естетичні, етичні та соціокультурні аспекти. Один із провідних теоретиків жанру true crime, І. К. Пуннетт, у своїй науковій роботі «Toward a Theory of True Crime Narratives: A Textual Analysis» зробив спробу систематизувати жанр, запропонувавши власну теоретичну модель. Він зауважує, що попри популярність жанру, академічне середовище часто ігнорує або знецінює його, вважаючи надто емоційним, сенсаційним чи навіть несерйозним. Пуннетт бачить у цьому велику прогалину: немає чітких критеріїв, які б визначали, що саме є тру–краймом, а що – просто журналістикою чи документалістикою.

Пуннетт стверджує, що true crime – це не просто журналістика про злочини, а окрема форма оповіді, яка функціонує на межі між документальністю та художністю. Вона не дотримується жорсткої об'єктивності, як журналістика, але й не вигадує ніяких подій, як художня література. В основі цього жанру лежать розповіді про реальні злочини, що не завжди побудовані за законами драматургії через свою реальність, але все ж з чіткою структурою, конфліктом і емоційним залученням глядача. У таких роботах автор часто постає не лише як спостерігач, а й як активний учасник – оповідач, детектив, свідок або навіть знайомий жертви чи злочинця. Часто ці історії подаються крізь особисту призму, що створює ефект присутності й краще залучає аудиторію [30, с. 6–10].

Для свого дослідження Пуннетт проаналізував десять відомих американських тру крайм–текстів, які охоплюють різні медіаформати: друковані статті, книги, телевізійні шоу та подкасти. Серед них – подкаст Serial, документальний серіал HBO The Jinx, Netflix–проект Making a Murderer, а також класичні журналістські розслідування, зокрема In Cold Blood Т. Капоте.

Пуннетт виявляє, що незалежно від платформи, ці твори об'єднують спільні риси, які формують жанрову єдність. Насамперед ідеться про телеологічний код – прагнення до максимальної правдивості та достовірності. Хоча абсолютна об'єктивність неможлива, важливо, щоб автор намагався дотримуватись фактажу і свідомо уникати художніх перебільшень. Цей код є обов'язковою умовою належності тексту до жанру *true crime*.

Окрім цього, спільною рисою є адвокатський код: оповідач зазвичай виступає не як пасивний журналіст, а як активний учасник історії – борець за справедливість, захисник жертви або викривач неефективної системи правосуддя. У текстах простежується чітка авторська позиція, що супроводжується прагненням донести моральний меседж.

Ще однією характерною рисою є географічний код – локалізація подій, вкорінення історії в конкретному просторі та контексті, що допомагає читачеві або глядачеві зрозуміти соціальне підґрунтя злочину.

У багатьох творах також наявний фольклорний код, коли злочини обрамляються у форми моральної притчі, байки або легенди, що перетворює історії на певні життєві уроки або застереження. Водночас широко застосовується судово–медичний код, який акцентує увагу на деталях експертизи, фізичних доказах, причинах смерті, механізмах скоєння злочину – усе це додає наративу достовірності історії та занурює читача в справжню атмосферу розслідування.

До інших важливих кодів належить код справедливості, який підкреслює необхідність морального або юридичного балансу – навіть якщо правова система не спрацювала в певному випадку, *true crime*–наратив прагне її відновити, бодай на символічному рівні.

Підричний код з'являється тоді, коли історія кидає виклик загальним панівним нормам: вона ставить під сумнів авторитет державних структур або традиційних уявлень про добро і зло. І нарешті, кличний код проявляється в безпосередньому зверненні автора до аудиторії, коли читач або глядач стає співучасником розслідування, емоційно залученим у процес. Саме ці

характеристики формують унікальний жанр, який відрізняється його від традиційної журналістики та художньої літератури [30, с. 157–184].

Р. Франкс у своїй статті «True Crime: The Regular Reinvention of a Genre» досліджує еволюцію жанру true crime, акцентуючи на його здатності адаптуватися до соціокультурних змін, медіа та технологій. Вона відзначає, що жанр не лише відображає реальні злочини, а й постійно змінюється, реагуючи на нові соціальні потреби та технологічні можливості. Наприклад, з часом жанр перейшов від фокусування на традиційних кримінальних розслідуваннях до глибшого аналізу психології злочинців і жертв, а також соціальних проблем, що лежать в основі злочинів. З розвитком інтернету та цифрових платформ true crime отримав нові форми, зокрема подкасти, онлайн–документалістику та інтерактивні медіа, що дозволяють жанру зберігати свою популярність і актуальність в умовах змінного медіа–середовища [15, с. 239–254].

У книзі «The Rise of True Crime: 20th–Century Murder and American Popular Culture» Дж. Мерлі визначає кілька ключових висновків щодо розвитку жанру true crime та його впливу на культуру.

По–перше, Мерлі стверджує, що жанр true crime виник і розвивався в тісному зв'язку з соціокультурними змінами, відображаючи суспільні страхи, моральні переконання та уявлення про справедливість. Вона визначає, що true crime відіграє роль у формуванні громадської думки про злочин і покарання, часто спрощуючи складні питання, такі як расова, гендерна та соціальна нерівність. Часто це дозволяє публіці відчувати моральне задоволення від «розв'язування» кримінальних справ, але водночас спотворює реальні історії та взаємодію між правосуддям і злочинцями.

По–друге, Мерлі відзначає, що жанр true crime має постійну здатність адаптуватися до нових медіа та технологічних змін. Вона підкреслює, що цей жанр став важливим інструментом поп–культури, який одночасно забезпечує комерційний успіх і викликає суспільні дискусії щодо правосуддя, моралі та суспільної відповідальності. Мерлі визначає, що true crime, зокрема через нові формати, такі як документальні фільми та подкасти, продовжує зберігати свою актуальність навіть у цифрову епоху [24, с. 243–246].

Окрім жанрових особливостей, дослідження жанру активно зосереджуються на етичних питаннях, що є важливим аспектом для його розвитку і глибшого розуміння. У своїй роботі «Ethics and True Crime: Setting a Standard for the Genre» Г. Райт звертається до моральних дилем, які виникають через необхідність балансу між інформаційною цінністю та комерційними цілями тру–крайм творів. Райт наголошує на тому, що перед авторами стоїть завдання не лише розповісти правду про реальні події, але й зберегти повагу до особистості та гідності жертв, чого можна досягти лише через ретельне дослідження фактів. Вона зазначає, що для цього автори повинні здійснювати глибоке дослідження, базуючись на першоджерелах та вивченні документів, а не покладатися лише на спрощену інформацію або поверхневі уявлення, що можуть значно спотворювати реальність [46, с. 10–15].

З огляду на численні дослідження, які звертаються до соціальних, етичних та кримінологічних аспектів тру–крайму, стає очевидним, як важливо розуміти не лише окремі складові цього феномену, але й історичний контекст його формування. Вивчення взаємозв'язку між реальними злочинами та їх відображенням у медіа дозволяє нам зрозуміти, як цей жанр поступово перетворювався на потужний інструмент для дослідження не тільки людської психології, а й культурних і моральних уявлень.

Захоплення загадковими історіями, розслідуваннями та пошуком істини супроводжує людство з давніх часів. Ще в давніх міфах і легендах зустрічаються сюжети, пов'язані з таємничими злочинами, хитромудрими інтригами та спробами розгадати незрозумілі події. Бажання розкрити невідоме, вирішити загадки і пізнати приховані аспекти реальності – завжди було частиною людської природи.

У літературі детективний жанр, започаткований Е. А. По, завжди привертав увагу читачів своєю напругою, розумовими викликами та прагненням до логічної розв'язки. Зокрема, відома шотландська авторка детективних романів В. Макдермід вважає, що жанр детективу став можливим лише з появою реального судового процесу, заснованого на справжніх доказах [57, с. 9]. У сучасну епоху масової культури захоплення детективними

загадками й розслідуваннями трансформувалося у зростаючу популярність жанру true crime.

True crime – це жанр документальної літератури та медіа, що розповідає про реальні злочини, їхні обставини, учасників і мотиви, водночас відображаючи погляди та цінності оповідача або ж взагалі цілого суспільства. Такі історії можуть набувати різних форм – текстових, візуальних, аудіальних або комбінованих, що може впливати на їхню подачу та сприйняття аудиторією [24, с. 9]. Жанр охоплює як відомі кримінальні справи, так і маловідомі чи нерозкриті злочини, прагнучи проаналізувати їх з різних точок зору. У таких роботах може використовуватися як суто фактологічний підхід, так і інтерпретація подій через авторське бачення.

Як зазначає дослідник І. К. Пуннетт, жанр true crime багато в чому перегукується з журналістикою, адже ґрунтується на реальних подіях, розслідуваннях і використовує справжні докази. Водночас тру–крайм завжди був суперечливим жанром, оскільки він може поєднувати в собі документальну точність із авторськими інтерпретаціями, а його основна увага часто спрямована на резонансні злочини, зокрема вбивства, що викликає етичні дискусії щодо межі між фактами та творчим підходом [30, с. 12].

Перші прояви тру–крайм жанру можна знайти ще в брошурах і памфлетах XVI–XVII століть, які описували реальні злочини, публічні страти та судові процеси. У той час вони слугували не лише засобом інформування, а й способом морального повчання для суспільства. Одним із подібних ранніх прикладів є «Книга шахраїв» (близько 1617 року) китайського автора Ч. Ін'юя, що представляє собою збірку історій про реальні випадки шахрайства за часів панування пізньої династії Мін [48].

У той же період у Китаї набув поширення жанр судових оповідань, який поєднував в собі художню вигадку з реальними судовими справами. Наприклад, збірка «Справи магістрату Бао» XVI століття містила історії про відомого суддю Бао Чжена, що могли базуватися на справжніх подіях і водночас мали елементи фольклору та вигадки [17]. Такі твори не лише документували злочини та

правосуддя щодо них, а й формували уявлення суспільства про мораль, справедливість і закон.

Трохи пізніше, в період з 1550 по 1700 роки в Британії, на тлі зростання грамотності та поширення нових дешевих методів друку, почали масово публікуватися брошури, плакати, памфлети та інша вулична література, що розповідала про вбивства та інші злочини, що карались смертною карою. Подібні брошури могли містити від 6 до 24 сторінок, розкриваючи всі деталі скоєних злочинів. Разом з тим, серед народу були популярні балади, що розклеювались по стінах міст і у віршованій формі розповідали про злочинців та їх порушення тогочасних законів [7][11].

Типи злочинів, що були описані в подібних ранніх криміналістичних публікаціях, дійсно нагадують собою сучасні теми жанру true crime: вони включали в себе інформацію про вбивства, сексуальні злочини та жорстокі напади, іноді супроводжуючись шокуючими ілюстраціями.

Як зазначає науковець Дж. Вільтенбург, популярністю ці матеріали користувались в основному серед заможних людей, які, на відміну від нижчого класу, мали кошти на купівлю, та час на прочитання подібних видань. Саме освічені представники вищого класу сприймали подібні історії як щось емоційно насичене, захопливе та цікаве [45, с. 1377–1404].

Згодом, у 1807 році в США, була опублікована, ймовірно, найперша велика автобіографія відомого злочинця – «Оповідання про життя, пригоди, подорожі та страждання Генрі Тафтса» [27]. Е. Пірсон – автор перевидання оригіналу, випущеного в 1931 році, зазначає, що Тафтс був відомим шахраєм, конокрадом, двоєженцем та дезертиром, який в своїй праці описує життя злочинців в колоніальній та післяреволюційній Америці [43].

Опубліковане у 1827 році есе Т. Де Квінсі «Про вбивство, яке розглядається як одне з образотворчих мистецтв», стало провокаційним для свого часу твором, в якому автор з чорним гумором висміяв романтизацію насильства через захоплення жорстокими історіями. Есе подавалось у формі лекції вигаданого клубу любителів вбивств, котрі збираються для обговорення найвидатніших злочинів в такому ключі, начебто це справжні витвори

мистецтва [31]. В прикладах для опису в творі автор спирався не лише на вигадані події, а й на справжні тогочасні злочини, як, наприклад, відома серія вбивств на Реткліфській дорозі в Лондоні 1811 року [18].

Ф. Бервік зазначає, що це есе змінило підхід до кримінальної літератури, спонукаючи читачів не просто захоплюватися кривавими деталями чи психологією злочинців, а й замислитися над тим, як суспільство в цілому інтерпретує злочини. Водночас, Бервік вважає, що Де Квінсі в своєму творі використовує елементи кантіанської естетики, аби звернути увагу на те, як ми сприймаємо насильство через фільтр емоційного піднесення [8, с. 78–96]. Кантіанське розуміння піднесеного передбачає, що людина, споглядаючи грандіозні або страшні явища, відчуває змішані емоції страху та захоплення, що зрештою веде до усвідомлення власної розумової величі, і Де Квінсі сатирично застосовує цю ідею до злочинів, стверджуючи, що вбивство можна розглядати як витвір мистецтва, якщо підходити до нього з позиції естетичного сприйняття, а не моралі.

Одним із засновників сучасного жанру *true crime* вважається шотландський юрист і письменник В. Рагхед, який став відомим завдяки своїм детальним аналітичним розповідям про тогочасні судові процеси у Англії та Шотландії. З 1889 року він постійно відвідував суди у справах про вбивства, та протягом 60 років публікував власні есе, засновані на реальних справах. Він поєднував юридичний аналіз разом із літературною творчістю, а його праці вирізнялись увагою до деталей, точною реконструкцією подій і психологічними портретами підсудних [34]. Багато в чому саме завдяки Рагхеду жанр судової публіцистики набув наукового й літературного значення, ставши містком між кримінологією та масовою культурою.

1924 року на полицях американських крамниць з'являється журнал «True Detective», що містив в собі детальні розповіді про справжні злочини та поліцейські розслідування. Журнал виглядав досить презентабельно, був надрукований на напівгладкому папері, містив фотографії правоохоронців, підозрюваних, їх знарядь та самого місця злочину, а на обкладинках

знаходились малюнки молодих жінок «під загрозою» разом із гучним заголовком. Кожного місяця продажі цього журналу могли становити понад 2 мільйони примірників [24, с. 13].

Перед початком Другої світової війни, на піку зародження true crime жанру, у газетних кіосках продавалось понад 200 різних кримінальних журналів, а щомісячний тираж такої літератури сягав до шести мільйонів примірників, що свідчить про неабияку популярність подібного контенту серед населення в ті часи [40].

Одним із зачинателів жанру в США можна вважати Е. Л. Пірсона – письменника, який зробив злочини темою своїх систематичних наукових досліджень. Його книга «Дослідження вбивства» 1924 року стала знаковою для розвитку true crime та містила в собі детальний аналіз гучних справ, таких як історія Л. Борден, яку Пірсон вважав унікальною для тогочасної Америки [26, с. 3]. Надалі Е. Л. Пірсон опублікував ще декілька збірок, серед яких були «Murder at Smutty Nose and Other Murders» (1926) і «More Studies in Murder» (1936), де продовжував досліджувати реальні кримінальні історії. Пірсон був відомий своїм скептичним підходом і ретельним аналізом доказів на відміну від своїх сучасників, прагнучи уникати сенсаційності, якою часто супроводжувались гучні судові процеси.

До друку власних книжок, публікації Пірсона спочатку публікувались в популярних журналах – Liberty, The New Yorker та Vanity Fair, що надавало доступ до цих історій ширшій аудиторії та дозволило тру–крайму зайняти своє місце серед інших жанрів [35, с. 200–201].

Е. Л. Пірсон був одним з перших авторів, котрий свідомо почав називати жанр, в якому творив, сполученням «true crime». Хоч термін і не був на той час усталеним, він активно використовував його в своїй книзі «Studies in Murder» 1924 року [25, с. 16–20]

Активне ж використання терміну «true crime» почалося пізніше – у 1960х роках, зокрема після публікації книги Т. Капоте «З холодним серцем» (1966), яка й досі вважається класикою жанру [10]. Роман написаний в стилі «нової

журналістики» та заснований на реальних подіях про те, як в 1959 році двоє молодих хлопців вбили цілу родину.

Аналізуючи естетику Т. Де Квінсі, Ф. Бервік зазначає, що есе «Про вбивство, яке розглядається як одне з образотворчих мистецтв» можна вважати раннім попередником роману «З холодним серцем» Т. Капоте. Подібно до есе Квінсі, цей твір має виразно літературний підхід до теми злочину, використовуючи опис вбивства як спосіб критикувати як кантіанську філософію, так і любов до сенсаційності в популярній пресі [8, с. 78–96]. Капоте використовує стратегію «відсторонення» від насильства, зокрема через точні поліцейські звіти та офіційні документи, щоб створити емоційну дистанцію між читачем і жахливими подіями.

На хвилі популярності жанру, багато тогочасних авторів почали швидко створювати багато прохідних кримінальних творів. Такі книги зазвичай були надто шаблонними та спрощували підхід до теми, за що часто стикались із критикою [16, с. 58–96]. Водночас, іноді виходили гідні роботи, що ґрунтувались на роках досліджень та пропонували читачам глибокий аналіз подій.

Ключовою книгою для жанру став роман Н. Мейлера «Пісня ката» (1979) – найперший true crime твір, що отримав Пулітцерівську премію. Роман базується на реальній історії Г. Гілмора – вбивці, який добровільно відмовився від апеляції та наполягав на виконанні смертного вироку. Мейлер майстерно поєднує документалістику з художнім наративом, створюючи багатогранний портрет як самого злочинця, так і суспільства, що стало свідком його страти [23].

Нагородження «Пісні ката» Пулітцерівською премією означало офіційне визнання true crime як літературного жанру, піднявши його з рівня сенсаційних репортажів до серйозної художньої прози. У 2006 році платформа Associated Content зазначила, що з початку XXI століття саме true crime став жанром, що розвивався найшвидше серед усіх [16 с. 10]

Пізніше до true crime літератури підтягнувся й кінематограф. Одним із найвизначніших фільмів в цьому жанрі стала картина Е. Морріса – «Тонка

блакитна лінія» (1988). Документальний фільм розповідає про життя Р. Адамса, котрого засудили на довічне ув'язнення за злочин, який він не скоював.

У фільмі Морріс використав прийом реконструкції подій, що сильно відрізняло стрічку від традиційних документальних фільмів тих часів, через що автор зіштовхнувся із критикою. Найбільш знаковим стало те, що фільм допоміг довести невинуватість Р. Адамса – вже через рік після прем'єри його виправдали та звільнили після 12 років ув'язнення. В ході роботи над фільмом, Морріс фактично провів власне розслідування, виявивши численні невідповідності у справі [20].

У 1990–х та 2000–х роках кінематограф у жанрі true crime почав активно завойовувати увагу глядачів, відображаючи зростаючий інтерес суспільства до справжніх кримінальних історій. Однією з ключових стрічок цього періоду став фільм «Bugsy» (1991), який розповідав про гангстера Бенджаміна «Багсі» Сігела та його роль у становленні Лас-Вегасу як центру азартних ігор. У середині 90–х виходить картина «Killer: A Journal of Murder» (1995), заснована на мемуарах серійного вбивці К. Панзрама, що піднімала питання психології злочинців та їх системи реабілітації.

На початку 2000–х років ця тенденція тільки зміцніла. Фільм «Bully» (2001), знятий Л. Кларком, розповідав про шокуєче вбивство підлітка Б. Кента, в деталях відтворюючи обставини злочину. У той же період вийшла телевізійна стрічка «Anatomy of a Hate Crime» (2001), що висвітлювала резонансне вбивство М. Шепарда у 1998 році та акцентувала увагу на проблемі злочинів на ґрунті ненависті. У 2003 році міжнародне визнання отримав фільм «Memories of Murder» південнокорейського режисера Б. Джун-хо, заснований на реальних подіях серійних вбивств у Хвасоні. Ближче до кінця десятиліття true crime став ще більш популярним, зокрема завдяки фільму «The Craigslist Killer» (2011), що розкривав історію Ф. Маркоффа, який шокував суспільство своїми злочинами. Цей період заклав основу для подальшого розвитку жанру в документалістиці та художньому кіно.

З появою доступного інтернету, жанр true crime почав зазнавати значних змін, що сприяло ще більшій його популяризації. Інтернет надав платформу для

обговорення кримінальних справ, обміну інформацією та формування спільнот ентузіастів, які прагнули глибше зрозуміти деталі злочинів та правосуддя.

Ще у 1999 році було створено форум Websleuths, який став місцем для обговорення нерозкритих справ та обміну теоріями щодо них серед звичайних людей [44]. Ця платформа дозволила користувачам об'єднувати свої зусилля в аналізі доказів та пошуку нових підходів до розслідувань. Завдяки активній співпраці учасників форуму, декілька разів їм навіть вдалося здійснити значний внесок у розкриття декількох складних кримінальних справ, які вважались давно закритими. У 2014 році користувач К. Коппельман зумів ідентифікувати невідому вбиту дівчину, тіло якої знайшли ще у 1979 році в штаті Нью-Йорк. Він помітив схожість між реконструкцією обличчя жертви та фотографією зниклою безвісти дівчини у Флориді. Після того як Коппельман повідомив про свої підозри правоохоронцям, було проведено ДНК-тестування, яке дійсно підтвердило, що це одна і та ж людина [13].

У 2014 році подкаст «Serial» започаткував нову еру для жанру true crime, детально розглядаючи справу А. Сайєда, звинуваченого у вбивстві своєї колишньої дівчини. Подкаст швидко здобув популярність, одразу посівши перше місце в Apple Podcasts [6].

«Serial» був створений продюсерами програми «This American Life» від Chicago Public Media і став новаторським прикладом журналістського розслідування в аудіоформаті. Він отримав престижну Пібоді-премію за видатну роботу в сфері медіа [37]. Проєкт ґрунтувався на ретельному розслідуванні та викритті нових деталей справи, які раніше залишалися поза увагою. Привернувши увагу до справи А. Сайєда, подкаст викликав суспільний резонанс та поставив під сумнів обґрунтованість вироку. Справу було неодноразово переглянуто, і врешті-решт у 2022 році суд скасував вирок, звільнивши А. Сайєда після понад 20 років ув'язнення через нові докази та сумніви в надійності свідчень, використаних під час первинного судового процесу. Завдяки подібному широкому розголосу подкаст приніс не лише колосальний фінансовий успіх, а й змінив ставлення суспільства до контенту в жанрі true crime [21].

Після виходу «Serial» у 2015 році спостерігався значний ріст кількості true crime подкастів, які намагалися повторити його успіх. Серед них особливо виділялися такі проекти, як «Crime Junkie», «My Favorite Murder», «Dateline NBC» та «Criminal». До 2020 року цей жанр міцно закріпився на ринку: подкасти жанру true crime зайняли багато позицій у топ–50 найпопулярніших подкастів США за кількістю прослуховувань [28].

У той же час жанр true crime посів третє місце за популярністю серед усіх жанрів подкастів, поступившись лише новинам та комедійним шоу. На платформі Spotify цим жанром зацікавлено 21% від всіх загальних слухачів [12, с. 49–50]. Згідно з дослідженням Edison Research, 84% населення США віком від 13 років дивляться або слухають true crime за допомогою будь–яких джерел (телебачення, YouTube, Spotify, Apple Music, соціальні мережі, подкасти), що становить приблизно 230 мільйонів споживачів [42].

Стрімінгова платформа Netflix також значно вплинула на популяризацію жанру true crime, перетворивши його з нішевого документального формату на масовий культурний феномен. Після виходу серіалу «Making a Murderer» у 2015 році, який детально розглядав справу С. Ейвері, інтерес до реальних кримінальних історій значно зріс. Успіх цього проєкту спонукав Netflix інвестувати в подальші документальні серіали, такі як «The Keepers», «Abducted in Plain Sight» та «Wild Wild Country», які також отримали широку увагу глядачів [33]. Netflix майстерно використовує сторітелінг у своїх роботах, що сприяє глибокому залученню аудиторії та активним обговоренням висвітлених справ у соцмережах, що також впливає на розповсюдження подібного контенту та залучення нових глядачів.

Соціальні мережі також відіграли значну роль у розвитку true–крайму, перетворившись на простір не лише для споживання контенту, а й для колективного аналізу та активної участі глядачів у розкритті кримінальних справ. Наприклад, платформа Reddit стала однією із головних майданчиків для неформальних розслідувань – зокрема, сабреддіт r/TrueCrime має понад 3,3 мільйони підписників і регулярно генерує обговорення справжніх кримінальних справ [32].

Особливо потужний вплив на жанр також має відеохостинг YouTube, де сотні авторів випускають як розважальні, так і аналітичні відео, часто з елементами журналістського розслідування. YouTube посідає друге місце за популярністю серед усіх платформ для перегляду true crime контенту, поступаючись лише Netflix [29].

Подібні фільми, пости та відео збирають мільйони переглядів та викликають бурхливі дискусії серед користувачів. Однак це також викликало низку етичних питань щодо втручання непрофесіоналів у розслідування та можливих негативних наслідків для жертв та їхніх сімей [39]. Існують побоювання, що такі обговорення можуть завдати шкоди потерпілим та їхнім родинам, особливо коли справи ще не розкриті або коли родичі потерпілих можуть стати об'єктом зайвої уваги. В залежності від автора, подібний контент не завжди може подаватися за нормами журналістських стандартів, а реальні історії можуть прикрашатись вільними, або навіть маніпулятивними фактами для більшого залучення аудиторії [5].

Такий контент також може негативно впливати на емоційний стан глядачів, викликаючи у них почуття страху, тривоги та стресу [38]. Часто, переглядаючи ці історії, люди можуть переживати сильні емоційні реакції через напружену атмосферу, жорстокі деталі або психологічне навантаження, яке супроводжує розкриття кримінальних справ. Саме через ці причини тру–крайм часто стикається з критикою, яка піднімає важливі питання щодо етики і впливу на психічний стан глядачів.

1.2. Дослідження феномену популярності та споживання контенту у жанрі true crime

На перший погляд, true crime – жанр досить специфічний. У його центрі завжди стоїть жахливий злочин та його шокуючі подробиці. Це не той тип контенту, який здається «легким» для сприйняття або підходить для вечірнього відпочинку. Проте, попри складність тем і моральну напругу, саме true crime за останні роки став одним із найпопулярніших жанрів у світі з мільйонами

переглядів, прослуховувань і обговорень. Україна не стала винятком – інтерес до кримінальних історій стрімко зростає, а глядач дедалі більше цінує глибокі розслідування, спроби встановити правду і вийти за межі сухих новин.

Інтерес до цього жанру пояснюється цілою низкою психологічних факторів. Згідно з дослідженням, проведеним данським науковцем К. Скрівнером, співробітником Recreational Fear Lab, 76% із понад 2000 опитаних глядачів тру–крайму зізналися, що подібний контент допомагає їм краще розуміти, як уникнути подібних загроз у реальному житті. Це також дозволяє їм відчувати страх без реальної загрози, задовольняючи цікавість до темної сторони людської природи [22].

Більшість досліджень, присвячених жанру true crime, зосереджуються на західному досвіді та їх аудиторії. Це пов'язано з тим, що жанр початково набував особливої популярності саме в цих регіонах і є значною частиною їх медіакультури. Однак тру–крайм стрімко розвивається і в Україні, тому важливо дослідити специфіку саме української аудиторії, щоб зрозуміти, чим саме приваблює її подібний контент і чи є якісь суттєві відмінності у сприйнятті цього жанру.

Для цього було проведене опитування серед фанатів true crime контенту, яке було розміщено на тематичних сторінках у соціальних мережах, а також в спільноті на YouTube каналі «Погляд Феміди | Тру Крайм Українською». Це дозволило отримати дані безпосередньо від активних глядачів жанру, які займаються обговоренням і споживанням такого контенту в Україні. В опитуванні взяло участь 339 респондентів, що надає широку картину уподобань і реакцій української аудиторії на true crime контент.

Загальні демографічні відомості опитування:

Рис. 1.1. Віковий розподіл респондентів, які брали участь в опитуванні

Скільки Вам років?

339 відповідей

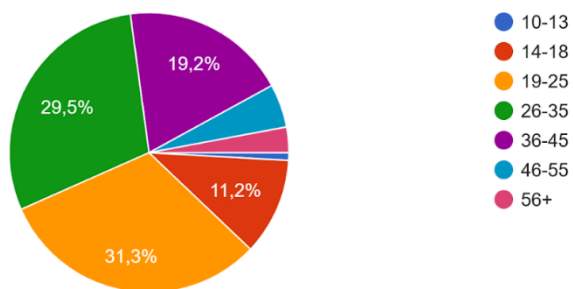

Рис. 1.2. Гендерний розподіл респондентів, які брали участь в опитуванні

Яка Ваша стать?

339 відповідей

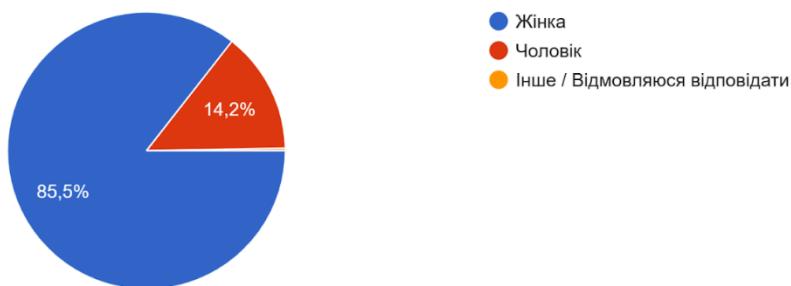
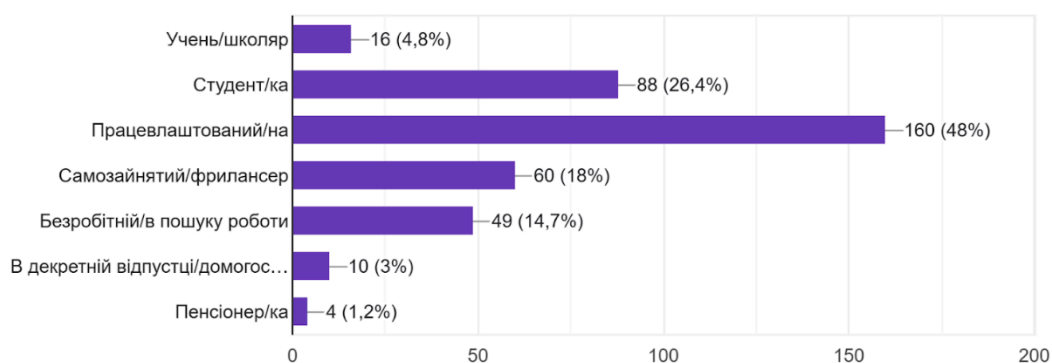

Рис. 1.3. Розподіл респондентів за родом занять

Чим Ви займаєтесь?

333 відповіді

У віковому розрізі (Рис. 1.1) найбільше представлені особи віком 19–25 років (31,3%) та 26–35 років (29,5%). Разом ці дві групи охоплюють понад 60% усіх опитаних. Далі йдуть категорії 36–45 років (19,2%) та 14–18 років (11,2%).

Частка респондентів віком до 13 років або старших за 46 років незначна, і об'єднує в собі 8,8% від загальної кількості опитаних.

Спираючись на зібрані дані, дослідження показує, що переважна аудиторія тру–крайм контенту в Україні – це жінки, які становлять понад 85% від загальної кількості учасників опитування, в той час, коли чоловіки складають лише 14,2% (Рис. 1.2.).

Згідно з криміналістом С. Бонном – основною аудиторією тру–крайму є жінки, що досить чітко перегукується з результатами даного опитування. Він відзначає, що тру–крайм дозволяє фанатам, особливо жінкам, пережити страх стати жертвою злочину в безпечному та контрольованому середовищі, де вони також можуть співпереживати з жертвами, більшість з яких є жінками [36].

Щодо роду занять (Рис. 1.3.), майже половина учасників є працевлаштованими (48%), ще 26,4% – студенти. Також помітна частка припадає на самозайнятих (18%), тоді як безробітні становлять 14,7%. Інші категорії, зокрема учні, пенсіонери та мами в декреті, мають мінімальне представлення, що в сумі складає 9% від загальної аудиторії. Попри незначну кількість відповідей в цих категоріях, їхня присутність у структурі аудиторії true crime контенту є показовою, оскільки свідчить про зацікавлення жанром навіть серед менш активних у щоденному медіаспоживанні соціальних груп.

Вподобання аудиторії щодо перегляду тру–крайм контенту:

Рис. 1.4. Частота споживання тру–крайм контенту

Як часто Ви дивитесь/слухаєте/читаєте true crime контент?
339 відповідей

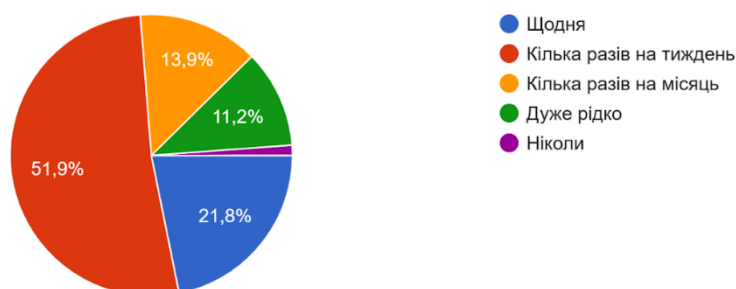

Рис. 1.5. Риси, що цікавлять аудиторію в тру–крайм контенті

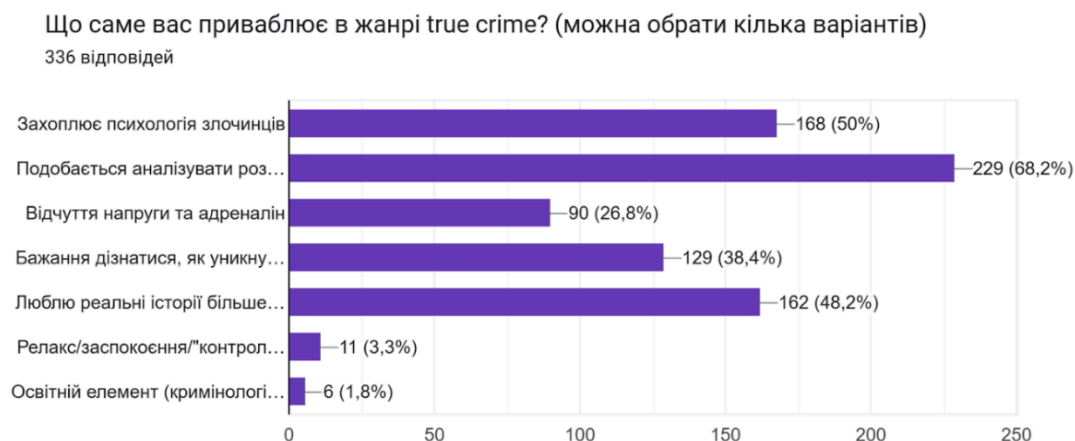
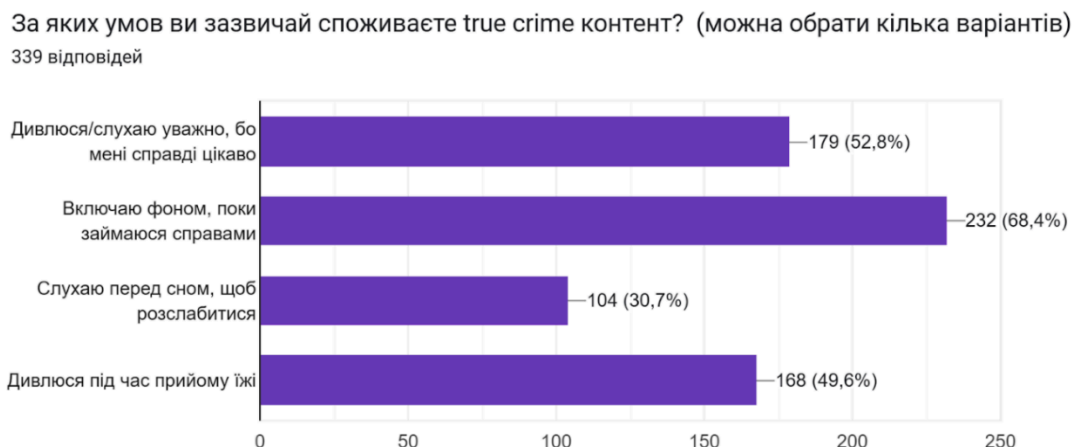

Рис. 1.6. Умови споживання тру–крайм контенту

Відповідно до зібраних даних, переважна більшість респондентів споживають тру–крайм контент принаймні кілька разів на тиждень (Рис. 1.4.) – таких 51,9% від загальної кількості опитаних. Ще 21,8% роблять це щоденно, що свідчить про стійкий інтерес до жанру серед значної частини аудиторії. Разом ці дві групи складають понад 70% усіх відповідей, що вказує на регулярне включення тру–крайму в щоденну або щотижневу рутину багатьох людей.

Щодо причин, які приваблюють аудиторію до жанру, найпоширенішою відповіддю було бажання аналізувати розслідування (Рис. 1.5.) – її обрало 68,2% учасників опитування. Це свідчить про активну когнітивну участь споживачів

контенту та інтерес до логіки, деталей справ, ходу розслідувань, що в цілому відсилає до загальної цікавості щодо детективного жанру.

Другою за популярністю мотивацією стало зацікавлення психологією злочинців (50%), що свідчить про значний інтерес глядачів до аналізу мотивів та поведінки таких осіб. Цей інтерес можна пояснити бажанням глядачів зрозуміти, що стоїть за діями злочинців, а також бажанням знайти логіку та причини в їхній поведінці, яка не є характерною чи зрозумілою для звичайних людей. Водночас 48,2% респондентів зазначили, що їм більше подобаються справжні історії, що може свідчити про бажання відчувати зв'язок з реальністю, аби отримати більш сильні емоції від усвідомлення, що ці події дійсно відбувалися. Також це може бути пов'язано з прагненням бути обізнаними про реальні ситуації та потенційні загрози.

Близько 38,4% респондентів цікавляться тим, як людям вдалося уникнути небезпеки, що може свідчити про прагнення бути обізнаними щодо того, як діяти в критичних ситуаціях, якщо вони виникнуть у майбутньому. Понад чверть (26,8%) шукають в подібному контенті напругу та адреналін. З таких результатів можна зробити висновок, що люди звертаються до жанру true crime з різних причин – від інтелектуального інтересу до емоційного збудження.

Умови, за яких респонденти зазвичай споживають true crime контент, також ілюструють цікаву картину. Найбільше учасників (68,4%) повідомили, що вмикають його фоном під час інших справ (Рис. 1.6.). Це говорить про те, що жанр часто стає частиною повсякденного медіаспоживання, яке не обов'язково передбачає повну концентрацію. Разом з тим понад половина опитаних (52,8%) вказали, що дивляться або слухають контент уважно, бо їм справді цікаво. Це демонструє, що попри фонове прослуховування, значна частка аудиторії виявляє глибокий інтерес і занурення в тему. Майже половина респондентів (49,6%) споживає контент під час прийому їжі, а 30,7% – перед сном задля розслаблення.

Рис. 1.7. Найпопулярніші платформи для споживання true–крайм контенту

В якому форматі вам найбільше подобається сприймати true crime контент? (можна обрати кілька варіантів)

339 відповідей

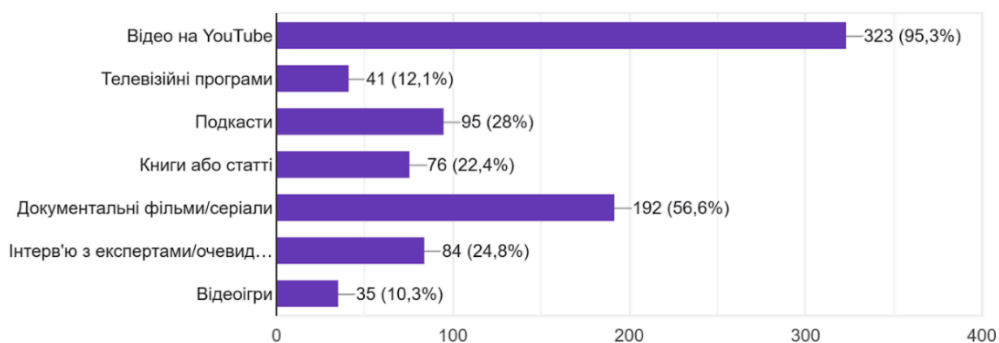

Рис. 1.8. Найголовніші складові привабливості матеріалу

Що для вас найважливіше в true crime контенті? (можна обрати кілька варіантів)

339 відповідей

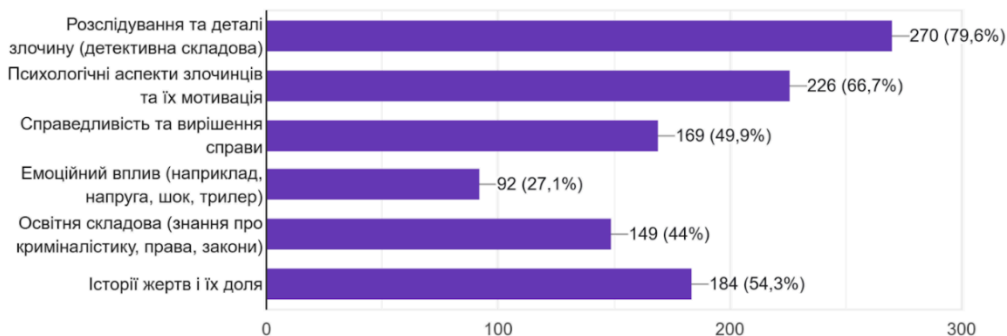
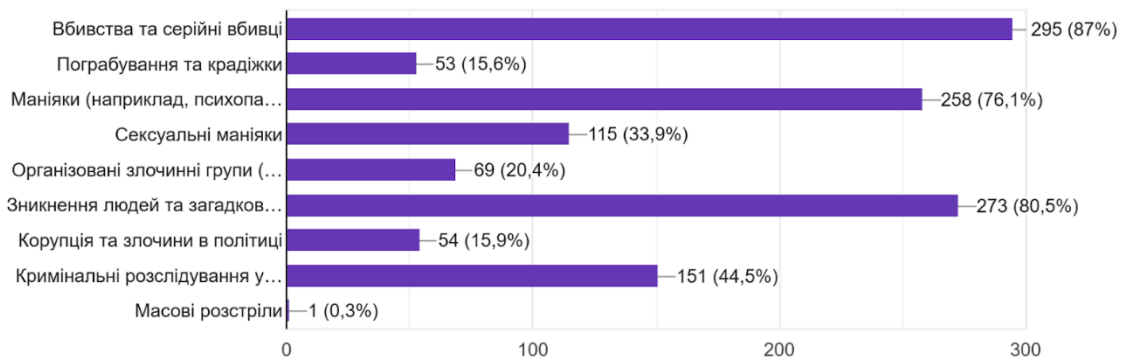

Рис. 1.9. Найпопулярніші піджанри тру–крайм контенту

Які саме піджанри true crime вам найбільше цікаві? (можна обрати кілька варіантів)

339 відповідей

Переважає більшість українських споживачів true crime контенту надає перевагу відео у форматі YouTube – цей варіант обрали 95,3% респондентів (Рис.1.7). Наступною за популярністю категорією стали документальні фільми й серіали, які обрали 56,6% учасників опитування. Водночас традиційні телевізійні програми, а також книги і статті суттєво поступаються за популярністю. Це може свідчити про зміну медіаспоживання на користь діджиталізованого візуального контенту, що легко сприймається у вільний час, а особливо у фоновому режимі. Подкасти та інтерв'ю з експертами також мають доволі високий рівень зацікавлення (28% і 24,8% відповідно), що демонструє інтерес до глибшого аналізу злочинів і професійної думки.

Аналізуючи, що саме є найбільш важливим для аудиторії в true crime контенті, стає зрозуміло, що ключовим чинником є розслідування та деталі злочину, які цікавлять 79,6% респондентів (Рис. 1.8.). Це вказує на домінування детективної складової як основного мотиву споживання жанру. На другому місці за значущістю виявилися психологічні аспекти злочинців та мотивація їхніх дій (66,7%), що свідчить про потребу аудиторії в глибшому розумінні кримінальної поведінки. Також важливими аспектами є справедливість і вирішення справ (49,9%) та історії жертв і їхня доля (54,3%), що може бути пов'язане з емпатичним сприйняттям глядачами подібного контенту. Емоційний вплив, хоча й типовий для жанру, не є пріоритетним чинником (27,1%), що свідчить про те, що аудиторія шукає більше аналітичного підходу, ніж просто емоційного катарсису.

Щодо піджанрів тру–крайму, то загальний кістяк зацікавлення аудиторії становлять теми, пов’язані з умисними вбивствами, серійними злочинцями та маніяками. Зокрема, 87% респондентів обрали тему вбивств і серійних убивць, а 76,1% виявили інтерес до постатей маніяків (Рис. 1.9.). Це закономірно, адже саме цей жанр часто домінує в масовій культурі й медіа [19]. Крім того, значний інтерес викликає тематика зникнення людей – її обрали 80,5% учасників опитування. Значний інтерес викликають також кримінальні розслідування у медичній сфері (44,5%) та сексуальні злочини, пов’язані з маніяками (33,9%).

Менш популярними залишаються піджанри, пов’язані з корупцією та організованими злочинними групами, хоча вони також знаходять свою аудиторію.

Вплив тру–крайм контенту на психоемоційний стан глядачів:

Рис. 1.10. Вплив тру–крайм контенту на розуміння людської психології

Чи відчуваєте ви, що перегляд/прослуховування true crime контенту допомагає вам розуміти людську природу і психологію?

339 відповідей

Рис. 1.11. Рівень тривожності після перегляду тру–крайм контенту

Чи змінюється ваше сприйняття світу після перегляду таких історій?

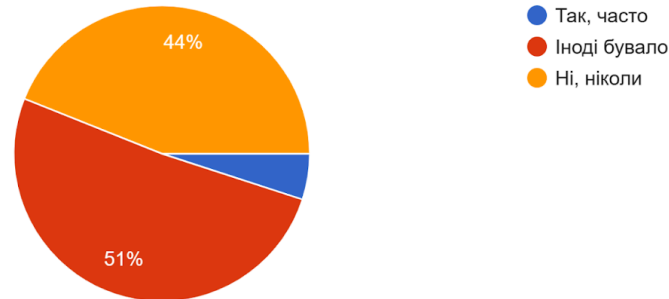
339 відповідей

Рис. 1.12. Рівень страху після перегляду тру–крайм контенту

Чи траплялося таке, що після перегляду true crime вам ставало некомфортно чи страшно в реальному житті?

339 відповідей

Переважна більшість опитаних – 61,7% – вважає, що перегляд або прослуховування тру–крайму допомагає їм краще розуміти мотиви та дії інших людей (Рис. 1.10.). Це свідчить про те, що значна частина аудиторії сприймає цей жанр не лише як розвагу, а й як інструмент для пізнання людської психології. Ще 27,4% зазначили, що не замислюються над психологією і їм просто цікаво спостерігати за ходом історії. Лише 10,9% учасників опитування не бачать жодного психологічного чи пізнавального ефекту від такого контенту.

Щодо впливу тру–крайму на сприйняття навколишнього світу, то понад половина респондентів – 60,2% – зазначила, що після перегляду таких історій вони стають трохи обережнішими (Рис. 1.11.). Це вказує на наявність певної поведінкової корекції, викликаной подібним медіаконтентом. Ще 24,2% сприймають true crime виключно як розважальний продукт, без суттєвих змін у поглядах на реальність. Водночас 12,1% визнали, що після перегляду в них з'являється відчуття тривожності, а 3,5% починають боятися за своє життя, що свідчить про емоційну чутливість частини аудиторії до контенту з елементами злочинів та насильства.

Окремо варто зазначити, що 51% учасників опитування принаймні раз у житті відчували себе дискомфортно або налякано в реальному житті після перегляду тру–крайму (Рис. 1.12.). 44% вказали, що не відчували таких емоцій ніколи. Лише 5% респондентів визнали, що почуття страху або дискомфорту виникають у них часто. Ці результати дозволяють стверджувати, що хоч

подібний контент і може провокувати емоційні реакції, більшість глядачів не зазнають значного чи довготривалого впливу страху в повсякденному житті через цей чинник.

Потенційний вплив тру–крайм контенту на суспільство:

Рис. 1.13. Вплив тру–крайм контенту на романтизацію злочинності

Чи вважаєте ви, що true crime контент може сприяти романтизації злочинів та злочинців?
339 відповідей

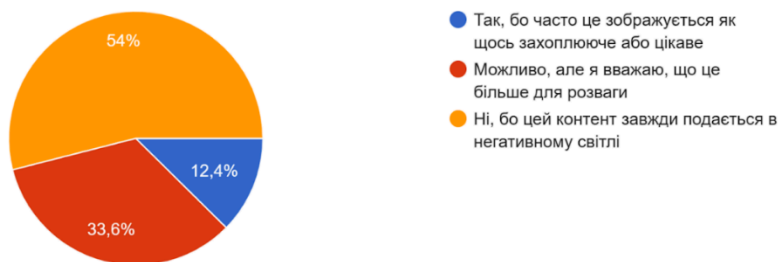

Рис. 1.14. Вплив тру–крайм контенту на збільшення рівня злочинності/створення культів особистостей злочинців

Чи вважаєте ви, що через значну популярність true crime контенту, люди можуть вчиняти власні злочини або наслідувати злочинців/робити з них культ тощо?
339 відповідей

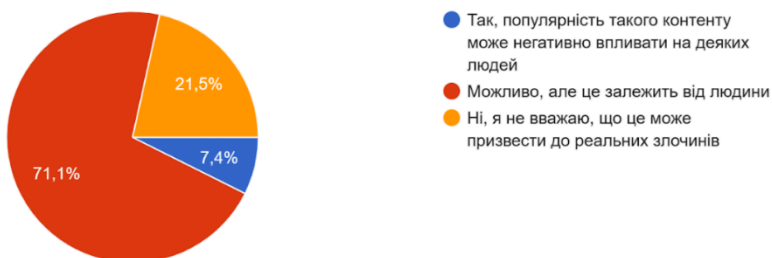
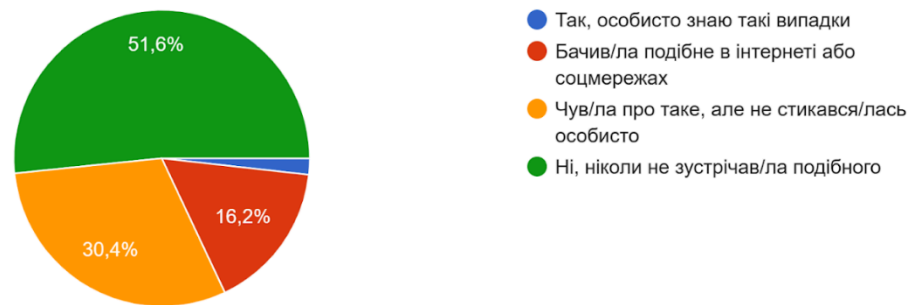

Рис. 1.15. Випадки негативного впливу тру–крайм контенту на глядачів

Чи стикалися ви з випадками, коли true crime контент негативно вплинув на когось у реальному житті або в інтернеті?

339 відповідей

Відповіді учасників опитування щодо потенційного впливу тру–крайм контенту на сприйняття злочинів та злочинців виявляє доволі суперечливу, але важливу картину. Попри популярність жанру, лише 12,4% респондентів вважають, що такий контент прямо сприяє романтизації злочинців, оскільки вони часто зображуються як захопливі чи цікаві фігури (Рис. 1.13.). Водночас 33,6% припускають, що така тенденція можлива, хоча самі її не поділяють, а абсолютна більшість – 54% – впевнені, що контент подається переважно в негативному світлі, не ідеалізуючи злочинців.

Однак питання про можливість реального впливу популярності true crime на вчинення злочинів або створення культу навколо злочинців викликає ще більше занепокоєння. Тут 71,1% опитаних визнали (Рис. 1.14.), що певний вплив можливий, але він залежить від конкретних рис особистості, зокрема, якщо людина раніше була схильна до подібної деструктивної поведінки, і лише 7,4% прямо погодилися з тим, що такий контент може мати негативний ефект і провокувати наслідування. Решта 21,5% дотримуються думки, що подібний вплив є виключеним.

Результати третього графіка, що демонструють випадки негативного впливу, також свідчать про їхню обмеженість. Хоча 46,6% респондентів повідомили, що чули про щось подібне в Інтернеті чи деінде, більша половина – 51,6% – заперечують будь–який досвід зустрічі з подібними інцидентами в житті або онлайн (Рис. 1.15.). Це свідчить про те, що попри побоювання,

практичний вплив контенту цього жанру, принаймні за самовідчуттям аудиторії, залишається обмеженим.

Рис. 1.16. Вплив тру–крайм контенту на запобігання небезпечних ситуацій

Чи вважаєте ви, що такі історії можуть навчити людей уникати небезпечних ситуацій?
339 відповідей

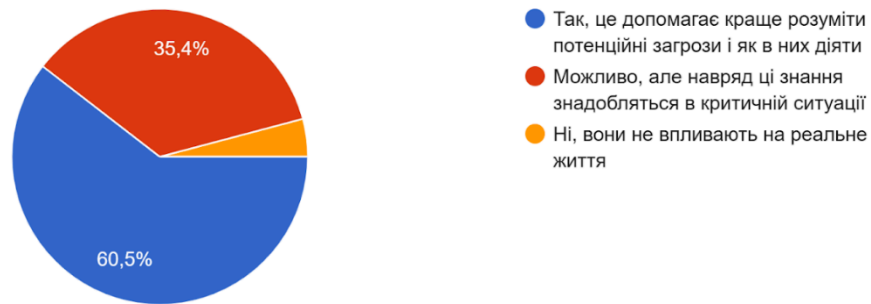
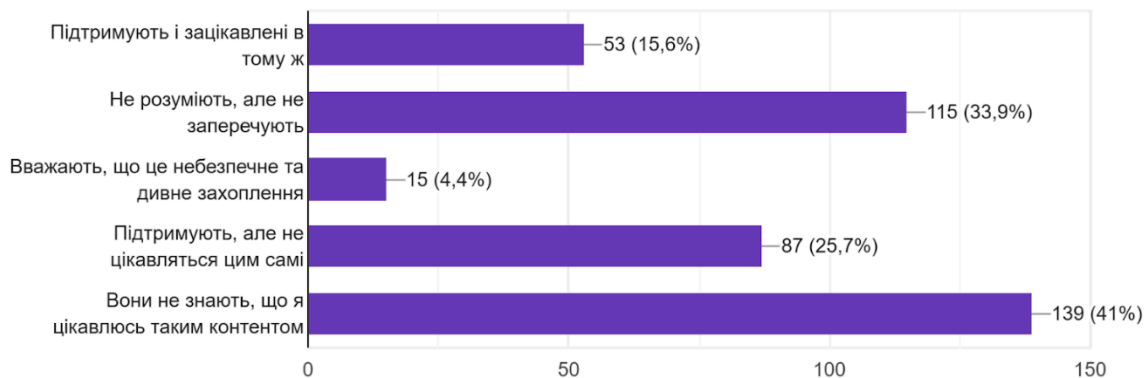

Рис. 1.17. Ставлення суспільства до інтересу тру–крайм контентом

Як ваші родичі, колеги або друзі ставляться до вашого захоплення true crime контентом?
339 відповідей

Згідно з результатами, наведеними на Рис. 1.16, більшість респондентів (60,5%) вважають, що true crime контент може бути корисним у плані профілактики небезпечних ситуацій. Вони вбачають у таких історіях можливість краще розуміти потенційні загрози та ефективно діяти в критичних обставинах. Водночас 35,4% респондентів сумніваються в практичності цих знань, хоча й не заперечують певну інформаційну цінність. Лише незначна частка – 4,1% – переконана, що подібний контент не має впливу на реальне

життя. Це свідчить про переважно позитивне сприйняття потенційних освітніх функцій жанру.

Рис. 1.17 демонструє загальне ставлення суспільства до інтересу до тру–крайм контенту крізь призму особистого досвіду респондентів. Найпоширенішим є випадок, коли оточення – родичі, друзі чи колеги – навіть не підозрюють про зацікавленість респондента жанром (41%), що може свідчити про страх відкрито обговорювати такі інтереси через побоювання бути засудженим або нерозуміння з боку оточуючих. Близько третини (33,9%) зазначають, що їхнє оточення не поділяє такого інтересу, але й не виражає заперечення – це вказує на переважно нейтральне ставлення суспільства до тру–крайму. Ще 25,7% отримують підтримку, хоча їхні близькі не є фанатами жанру, що свідчить про зростаючу толерантність до цього виду захоплень.

Лише незначна частка (4,4%) зіткнулася з негативною реакцією – де true crime сприймається як щось дивне або навіть небезпечне. Водночас 15,6% зазначили, що їхнє соціальне коло поділяє цей інтерес, тобто жанр має свою сформовану аудиторію не лише онлайн, а й у повсякденному спілкуванні.

Розвиток українського тру–крайм контенту:

Рис. 18. Якою мовою найчастіше переглядають тру–крайм контент в Україні

Якою мовою ви найчастіше переглядаєте true crime контент?

339 відповідей

Рис. 1.19. Поширення українського тру–крайм контенту

Чи вважаєте ви достатньою кількість українського контенту в жанрі true crime?

339 відповідей

У контексті розвитку українського тру–крайм контенту результати дослідження демонструють як зростаючий інтерес до рідної мови, так і водночас потребу у більшій кількості якісного україномовного продукту. Згідно з Рис. 1.18., переважна більшість респондентів (67,8%) найчастіше переглядають тру–крайм контент саме українською мовою, що свідчить про високий рівень мовної ідентичності серед глядачів. Проте значна частка (29,5%) все ще звертається до змішаного контенту, що може бути наслідком обмеженої пропозиції або якості україномовного матеріалу.

Цей момент підтверджує й наступне питання на Рис. 1.19.: хоч 44,2% і вважають кількість українського контенту в жанрі достатньою, 40,4% респондентів все ж зазначили, що україномовного тру–крайму могло б бути більше. Це вказує на наявний попит, який ще не до кінця задовольняється. Тільки 5,6% відкрито визнали, що не любляють український контент у цьому жанрі, що є незначною меншістю.

Підсумовуючи результати опитування, можна зробити висновок, що true crime контент в Україні має чітко окреслену аудиторію, яка активно споживає цей жанр з різних причин. Глядачі звертаються до нього не лише заради емоційного збудження, а насамперед через інтерес до розслідувань та різних

психологічних факторів. Це свідчить про високий рівень залучення аудиторії, яка прагне не просто спостерігати, а й аналізувати. True crime контент для багатьох став частиною повсякденного інформаційного простору, інтегруючись у рутину як фон або об'єкт уважного перегляду, що вказує на його значну роль у сучасному медіапросторі.

Водночас важливо відзначити, що цей жанр сприймається переважно як пізнавальний і навіть профілактичний, оскільки допомагає глядачам краще орієнтуватися в потенційно небезпечних ситуаціях і формувати уявлення про природу злочину. Хоча іноді й виникає занепокоєння щодо можливого впливу такого контенту на психоемоційний стан чи його здатність до романтизації злочинців, більшість респондентів не вважає ці загрози суттєвими. Навпаки, існує запит на якісний україномовний продукт у цьому жанрі, що створює потенціал для його подальшого розвитку в межах локального культурного контексту.

1.3. Аналіз українського медіаконтенту у жанрі true crime

Наразі жанр true crime досить активно розвивається в Україні. Зростаючий інтерес глядачів до справжніх кримінальних історій у світі сприяв появі відповідних телевізійних програм, журналістських розслідувань та онлайн-проектів, що висвітлюють резонансні кримінальні справи та роботу правоохоронних органів. Українські медіа дедалі частіше звертаються до формату документально-журналістського нарративу, а соціальні мережі на кшталт YouTube та спеціалізовані платформи для подкастів стають майданчиками для розвитку локального тру-крайм контенту, адаптованого до українського контексту.

Історія розвитку жанру тру-крайм в Україні бере свій початок із телевізійних програм початку 2000-х років, коли на екранах з'явилися перші проекти про кримінальну історію України. Зазвичай, це були документальні чи напівдокументальні програми, що розповідали про кримінальних особистостей чи відповідні події на початку XX століття або ж періоду Другої світової війни. Часто такі проекти мали художні елементи – реконструкції, авторські сцени та

надмірну драматизацію, що формально не зовсім відповідає класичному визначенню жанру *true crime*, однак за своєю подачею, аудиторії вони представлялись, як достовірні, або, як мінімум такі, що базуються на реальних подіях.

На відміну від сучасного жанру *true crime*, основною аудиторією якого є переважно жінки [36], перші українські програми подібного формату були орієнтовані насамперед на дорослу чоловічу аудиторію. Це відображалось як у стилістиці подачі, так і в тематиці. Якщо сьогодні серед найпопулярніших сюжетів домінують історії про серійних убивць, маніяків, психологічно складні злочини та загадкові зникнення людей, то в українських телевізійних проєктах початку 2000-х переважали теми про діяльність організованих злочинних угруповань, кримінальних авторитетів, зухвалі пограбування і розбірки між бандами. Така вибірка тем відповідала тодішньому запиту аудиторії, яка була свідком криміналізованих 90-х і зберігала живий інтерес до цих сюжетів як до елементів нещодавньої соціальної реальності.

Уже в період «перебудови» почали з'являтися перші проєкти, присвячені кримінальній тематиці, що стало можливим завдяки поступовому послабленню цензури та відкритішому підходу до висвітлення суспільно значущих тем. Після розпаду СРСР цей процес активізувався, оскільки лібералізація медіапростору в незалежній Україні надала значно більше можливостей для створення й поширення контенту, зосередженого на темі злочинності. У радянські часи подібні теми вважались небажаними, оскільки суперечили ідеологічній картині «благополучного» суспільства. Про серйозні злочини не повідомляли публічно, окремі справи засекречували, а сам факт існування криміналу намагались замовчувати [9, с. 144–156]. Після здобуття незалежності України цензура зникла, тож журналісти й автори отримали змогу працювати з раніше забороненою інформацією, що викликало великий інтерес у суспільства.

Уже в 1990-х та 2000-х роках спостерігався активний сплеск популярності художніх фільмів, серіалів і телевізійних програм, присвячених тодішнім міліціонерам, бандитам, розслідуванням злочинів та кримінальному світу загалом. Така хвиля інтересу була зумовлена не лише новизною контенту,

а й накопиченим за роки інформаційного голоду інтересом до реалій, які раніше приховувалися.

Однією з перших true crime програм на українському телебаченні став «Документальний детектив», який виходив на телеканалі СТБ у 2000–х роках. Проєкт був присвячений реальним злочинам, суспільно резонансним подіям та розслідуванням, поданим у документальній формі разом із коментарями експертів та навіть свідків. У програмі розповідали про гучні кримінальні справи України, особисті трагедії та злочини на тлі родинних конфліктів, що викликали широкий інтерес у глядачів. У 2005 році програма навіть отримала диплом Всеукраїнського конкурсу засобів масової інформації «Золоте перо» в номінації «Найкраща програма телебачення про правопорядок» [51].

Вже у 2008 році на екрани телеканалу НТН виходить програма «Легенди бандитської Одеси» – один із перших телевізійних проєктів в Україні, який заклав основу для формування національного true crime-контенту. Програма розповідала про найбільш відомих кримінальних постатей, бандитів та резонансні злочини, що сталися в Одесі в період з кінця XVIII та на початку XX століть. У 20 епізодах проєкту були зібрані історії від «Справи про викрадення князівни Волконської» аж до періоду «Револьюційного бандитизму», а також як зазначається, нові факти про життя та злочинну діяльність відомих багатьом постатей таких, як Сонька «Золота ручка», короля «Бандитської Одеси» Мішки «Япончика» та інших тогочасних відомих злодіїв [55].

Вже через рік, у 2009, завдяки успіху попередньої програми на телеканалі НТН виходить її логічне продовження – «Легенди бандитського Києва». Керівником проєкту, як і у випадку з «Легендами бандитської Одеси», стає В. Шегеда. У новій програмі режисер зосередив увагу на кримінальних історіях столиці України. Розповідь ведеться за допомогою художньої реконструкції подій, стилізованої під вигляд старого фільму, що супроводжується дикторською начиткою або ж вставками з самим ведучим в студії, який виступає в ролі «слідчого» та розказує про деталі справи. На відміну від минулої програми, у цьому проєкті розглядаються більш пізні, вже радянські часи, а також теми для програм, окрім резонансних подій та історій життя шахраїв,

розширюються в бік побутових злочинів, замахів, а також «революційного тероризму». Проект дозволяє собі відходити від формату суто журналістського розслідування та в кожній серії додає певні «ліричні відступи», що можуть видозмінювати справжню історію для більшого емоційного залучення глядачів [54].

На цьому серія кримінальних проектів від В. Шегеди не закінчується, і в 2010 році, на тому ж телеканалі НТН, виходить телепрограма «Легенди карного розшуку», що майже повністю наслідує стилістику «Легенд бандитського Києва». Єдиною відмінністю стає відмова від прив'язки до конкретного міста, і в хід йдуть історії з усієї країни, що розповідають про життя в кримінальних колах та гучні справи 40х–50х років минулого століття, зачіпаючи елементи слідства та історії оперативних співробітників з експертами–криміналістами [56].

В загальному, велику частку контенту на телеканалі НТН становлять як вітчизняні, так і зарубіжні програми та серіали на кримінальну тематику. Одним із найпопулярніших true crime проектів на українському телебаченні можна вважати «Речдок», який вийшов на екрани в 2016 році і продовжує випускатись й досі. Програма позиціонує себе як цикл документальних драм, присвячених розслідуванню реальних кримінальних справ, скоєних у період з 1945 по 1985 роки. Кожен епізод програми розповідає окрему історію, засновану на реальних подіях, де ключову роль у розкритті злочину відіграє певний речовий доказ – наприклад, загублена шпилька, втрачений гудзик або підкинута записка [66].

Програма активно використовує художню реконструкцію подій. Самі випуски за стилістикою більше нагадують ігрове кіно, ніж класичне журналістське розслідування чи просту подачу фактів ведучим. Усі сцени в проекті є постановочними: вони відтворюються професійними акторами й створені з метою глибшого занурення глядача в атмосферу подій для кращої передачі емоційної складової кожної історії.

Незважаючи на те, що «Речдок» – це телевізійний проект, він має високу популярність і на платформі YouTube. Нові випуски за лічені дні збирають

десятки, а то й сотні тисяч переглядів, що свідчить про стійкий інтерес глядачів до теми подібних кримінальних розслідувань.

У 2008 році на телеканалі ICTV з'явився новинний проєкт «Надзвичайні новини», що зосереджувався на висвітленні подій, що стосуються кримінальної та соціальної сфери: злочини, ДТП, рятувальні операції, зникнення людей, діяльність правоохоронних органів тощо. На відміну від традиційних новинних випусків, «Надзвичайні новини» мали підвищену концентрацію подій з високим емоційним і драматичним матеріалом. Основною відмінною рисою проєкту вважалась не проста констатація конкретних фактів, а аналіз події з висновками щодо того, як глядачі можуть запобігти таким ситуаціям в своєму житті [61]. «Надзвичайні новини» використовували в подачі елементи розповіді: драматургію, послідовність подій, коментарі очевидців. Це наближало програму до жанру телевізійного розслідування й водночас до жанру true crime, оскільки абсолютно всі випадки та історії, що висвітлювались в програмі, були реальними.

Ведучим програми став К. Стогній, який починав свою кар'єру з карного розшуку, тому дуже добре розумів суть детективних історій і був глибоко залучений до тем, пов'язаних із правопорушеннями та злочинністю. Свій творчий шлях почав з видання книг на кримінальну тематику [57]. Після успіху проєкту «Надзвичайні новини», у 2014 році на телеканалі ICTV виходить новий авторський проєкт К. Стогнія – «Україна кримінальна». Проєкт став телевізійною версією однойменної книги ведучого, випущеної раніше.

Програма розповідала про найрезонансніші кримінальні справи 90–х років минулого століття. Основною метою проєкту стало розвінчання міфів, що виникли навколо тих подій, або викриття ситуацій, які свого часу взагалі не були афішовані. Багато історій з того часу обросли чутками, і з часом реальні факти стало важче відрізнити від фантастичних домислів, тому команда проєкту бралася за розслідування цих справ, використовуючи всі доступні методи. У проєкті були задіяні унікальні архівні та ексклюзивні матеріали ICTV, архіви СБУ, а також інтерв'ю з безпосередніми учасниками подій.

Проект вирішив не акцентувати свою увагу на жорстоких аспектах злочинів, таких як вбивства чи інші насильницькі дії, а зосереджувався на тому, чому ці випадки взагалі стали можливими та чи можливо було їх уникнути [60].

Вже у 2012 році на телеканалі СТБ виходить містично–документальний проект під назвою «Слідство ведуть екстрасенси» [67]. Програма стала своєрідним продовженням популярного формату «Битва екстрасенсів», талант–шоу для «магів» та екстрасенсів, що приходили поборотися за звання найкращого. Однак у новому форматі загальний фокус змістився на справжні життєві історії людей, що прагнули допомоги від програми у вигляді розслідування їх ситуацій. У кожному випуску до проекту звертаються звичайні люди, які пережили певну трагедію або залишились без відповіді на важливі питання зі свого минулого. Це можуть бути зникнення близьких, загадкові смерті, нерозкриті злочини чи просто незрозумілі події, що переслідують людину роками. Часто в проекті мова йде про справжні кримінальні справи – вбивства, самогубства або зникнення, які залишились без конкретних відповідей в офіційних слідствах.

Суть програми полягає в тому, що екстрасенси намагаються розкрити правду за допомогою своїх магічних здібностей – зчитування енергетики місця, речей, фотографій та емоцій присутніх. Вони проводять своє власне альтернативне «слідство», намагаючись докопатися до суті події, пояснити мотивацію учасників і знайти відповіді на питання, які довго залишалися прихованими.

Хоча історії, з якими звертаються учасники, є справжніми, і більшість з них базується на реальних подіях, сам процес «розслідування» екстрасенсами викликає скепсис і часто ставиться під сумнів. Елементи містики та надприродного можуть мати вигаданий або постановочний характер, однак глядацький інтерес тримається саме на гострих особистих драмах, детективній складові та бажанні людей знайти істину будь–яким способом. Таким чином, «Слідство ведуть екстрасенси» досить специфічно поєднує в собі риси тру–крайму через реальні події, травми та злочини, разом з містичним шоу, де замість слідчих працюють медіуми.

Крім документальних програм та журналістських розслідувань, в Україні тематику злочинів частково охоплювали й соціальні ток-шоу. Такі проєкти, як «Говорить Україна» (телеканал Україна), а згодом «Говорить вся країна» з Олексієм Сухановим (1+1), «Стосується кожного» (Інтер) та «Один за всіх» (СТБ) – не були суто true crime форматами, але часто торкалися саме таких історій [50; 68; 63]. Особливо тих, де злочини залишались нерозкритими, вирок ще не набув чинності, або висновки правоохоронної системи викликали сумніви. У студії намагались провести власне розслідування, виявити винних або хоча б пролити світло на такі події, як убивства, зникнення людей та жорстокі ДТП. Саме тому в певній мірі ці шоу теж можна вважати частиною українського true crime-нарративу, хоч і в форматі телевізійного ток-шоу.

На перетині 2010-х років багато телевізійних форматів поступово почали переходити в онлайн, де їх створенням займалися вже не великі продакшн-команди, а звичайні люди, зацікавлені в тій чи іншій темі. Серед таких жанрів, що набули нового життя в інтернеті, опинився й true crime. Спершу подібні формати були популярні переважно за кордоном – американські й британські ютубери розповідали про серійних убивць, зниклих безвісти людей, дивні злочини й сумнівні вирoki. Та з часом і в українському сегменті YouTube почали з'являтися автори, які адаптували цей жанр до місцевого контексту.

Одним із найпопулярніших YouTube-каналів на тематику true crime в Україні наразі є BLOGMAYSTER [3]. Його автор – О. Чуханов – спочатку займався створенням розважального контенту, знімав влоги та соціальні експерименти. Поворот до серйознішого формату стався під час карантину, а вже у 2022 році він остаточно зосередився на темі тру-крайму [1]. Канал присвячений глибокому переосмисленню гучних, переважно українських кримінальних справ, але іноді історії можуть стосуватися й закордонних випадків. Канал містить рубрики про злочини в конкретних регіонах, а також подкасти з історіями підписників. На даний момент, канал нараховує понад 460 тис. підписників, і їх кількість постійно збільшується, що свідчить про зростаючий інтерес глядачів до подібних форматів.

Автор створює студійні відео з виваженою, стриманою подачею та глибоким зануренням у тему, а також доповнює розповіді ілюстративними кадрами, пов'язаними з подіями, про які йдеться. Зазвичай він висвітлює резонансні справи, такі як, наприклад, історія серійного нападника з Рівного, чия справа розглядається ще з 2009 року. Нещодавно стало відомо, що злочинець може вийти на волю, оскільки в процесі судового розгляду не всі деталі справи були належним чином враховані. Блогер акцентує увагу на цій справі, аби привернути до неї додаткову увагу та забезпечити перегляд вироку, внесення всіх необхідних поправок і визначення справедливого строку покарання для злочинця [4].

Щоб надавати глядачам розгорнуту та достовірну інформацію, що відповідає всім етичним нормам і журналістським стандартам, BLOGMAYSTER ретельно перевіряє всі факти, які використовуються у відео, та іноді може навіть зв'язуватись із прямими учасниками тих подій у вигляді потерпілих чи свідків, щоб додати до матеріалу правдиві та актуальні свідчення.

Крім каналу BLOGMAYSTER, в українському YouTube активно розвивається спільнота авторів, які працюють у жанрі true crime. Серед них – КОВАЛЬСЬКИЙ, Історії на ніч, Хастур: Темні історії, Погляд Феміди | Тру крайм українською та інші [53; 52; 70; 64]. Ці канали пропонують глядачам різні підходи до теми: від хронік резонансних злочинів і судових розслідувань до містичних зникнень, психологічного портретування злочинців та аналітики кримінальних справ.

Подача контенту варіюється від каналу до каналу: хтось робить акцент на якісному власному відеоряді та роботі ведучих в кадрі, в той час як інші використовують реконструкцію подій зі стокових матеріалів та справжніх архівів, наприклад, новин або відкритих джерел, мінімізуючи свою появу в кадрі. Наприклад, автор каналу «Хастур: Темні історії» вигадав власного ліричного героя, в костюмі якого з'являється у відео в ролі ведучого, що підсилює моторошну та містичну атмосферу матеріалу. Інші канали як, наприклад, «Погляд Феміди | Тру крайм українською», можуть обмежуватись лише дикторською начиткою на архівні та стокові матеріали, що ілюструють

історію. Це свідчить про те, що навіть у різних подачах та форматах, true crime контент здатен залучати велику аудиторію.

Всі ці канали об'єднують сотні тисяч підписників, і кожне нове відео часто стає резонансним, набираючи сотні тисяч або навіть мільйони переглядів. Вони демонструють зростаючий інтерес до формату тру–крайму в українському медіапросторі, де глядачі шукають не тільки інформацію про злочини, але й більш глибоке розуміння соціальних аспектів і причин цих подій.

Українське медіасередовище не обійшло й явище тру–крайм подкастингу, де слухачі можуть зануритися в розслідування реальних злочинів і кримінальних історій у форматі аудіо. Одним з таких став проєкт «Дівчина в подкасті», де авторка, яка сама є фанаткою подібного контенту, детально розповідає про маніяків й інші злочини [47]. Кожен епізод занурює слухачів у похмурі кейси, зокрема про жорстокі вбивства. Проєкт виходить на Spotify та інші подкаст–майданчики, крім того, авторка дублює цей матеріал на YouTube, де додає відеоряд, який реконструює або доповнює описані події. Такий формат дозволив залучити ще більше аудиторії, адже поєднання звукового контенту з візуальним відеорядом значно підвищує інтерактивність і емоційне сприйняття історій, роблячи їх ще більш захоплюючими для глядачів.

Також є багато інших популярних українських подкастів, які активно сприяють розвитку україномовного подкастингу та роблять його популярним серед широкої аудиторії. Серед таких можна виокремити подкасти, як «Лиходії» від Д. Малєєва, «Справи» від Fearme, «Вбивство на перетині вулиць» від М. Нарожного та «Безсоння. Тру Крайм. Містика», який був спеціально створений для розвитку україномовного подкастингу [59; 14; 62; 49]. Ці подкасти, що виходять зокрема на таких платформах, як Spotify, NV Подкасти, Apple Podcasts або ж SoundCloud, пропонують глибокі та аналітичні розповіді про кримінальні справи та злочинців, комбінуючи сторітелінг, містичні елементи і розслідування, тим самим привертаючи увагу до україномовного контенту та збагачуючи слухачів новими форматами.

Одним із визначних тру–крайм подкастів в Україні без сумніву став «Не та людина» – наративний аудіопроект від The Ukrainians Media у співпраці з

FILM.UA Group, створений за підтримки Українського культурного фонду [65]. Він привернув увагу не лише до постаті одного з найстрашніших серійних вбивць в історії України – Сергія Ткача, – а й відкрив глибші, системні проблеми в українській правоохоронній та судовій системах.

Подкаст розповідає не просто про злочини маніяка, який протягом 25 років гвалтував і вбивав молодих жінок, а й про десятки зруйнованих життів невинних людей, які постраждали від спроб «виконати план» у міліцейських звітах. За злочини Ткача було засуджено щонайменше 9 невинних чоловіків, серед них – підліток Яків Попович, якого змусили зізнатися під тиском слідства, і Микола Демчук, якого катували, щоб отримати зізнання [69].

Авторки проєкту – О. Лук'яненко та А. Рахманіна – у шести епізодах зібрали розповіді слідчих, профайлерів, адвокатів, правозахисників, журналістів і самих «не тих людей», щоби створити об'ємну, багатогранну історію про трагедії й безкарність, яка продовжує точити систему зсередини.

Внесок подкасту «Не та людина» – не лише в розкритті шокуючої історії злочинів, а й у суспільному діалозі про помилки правосуддя, відсутність виправдувальних вироків, проблему соціального відновлення колишніх в'язнів і зникнення в Україні традиції профайлінгу серійних злочинців.

Тру–крайм в Україні – відносно новий, але стрімко зростаючий жанр. Через історичні, політичні та соціальні причини він почав активно розвиватися трохи пізніше, ніж у західних країнах. Протягом десятиліть багато тем замовчувались, справи фальсифікувались, а довіра до правоохоронної системи була мінімальною. Проте сьогодні суспільство дедалі більше цікавиться історіями справжніх злочинів – не лише з точки зору шоку, а й враховуючи бажання зрозуміти механізми несправедливості, дізнатися правду та змінити систему, тому тру–крайм контент набуває популярності у вигляді подкастів, фільмів, журналістських розслідувань і навіть художніх серіалів.

1.4. Перспективи розвитку жанру true crime в Україні

Як було визначено раніше, українська аудиторія має стійкий попит на розвиток true crime жанру в національному контексті. Попри те, що цей напрям

ще перебуває на початкових етапах формування, особливо якщо порівнювати його з багаторічним західним досвідом, уже зараз можна спостерігати динамічний ріст інтересу серед глядачів, активізацію авторських ініціатив і поступове розширення україномовного контенту. Це свідчить про потенціал жанру до подальшої популяризації та глибшої інтеграції в українське медіасередовище.

З огляду на це, можна окреслити кілька можливих шляхів розвитку тру–крайму саме в українському контексті, які здатні зробити його впізнаваним і самобутнім на міжнародному рівні. Одним із таких напрямів є освітня складова, адже такий контент може слугувати не лише для інформування, а й для формування критичного мислення, медіаграмотності та правової обізнаності серед населення. Крім цього, такий контент може використовуватись як допоміжний інструмент для спеціалізованого навчання у сфері юриспруденції, кримінології, психології, журналістики розслідувань та інших суміжних галузей.

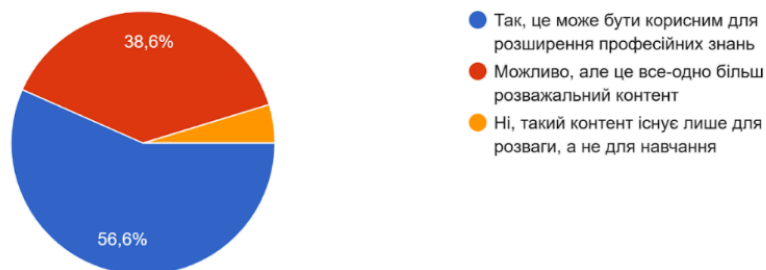
У департаменті поліції Хендерсона, штат Невада, США, відзначають, що true crime–подкасти стали справжнім проривом у навчанні майбутніх криміналістів, слідчих та юристів [41]. Вони поєднують в собі саме справжні історії з глибоким аналізом психології злочинців, судових процесів і розслідувань, дозволяючи студентам не просто вивчати теорію, а й відчувати, як працює система правосуддя зсередини на реальних прикладах. Такий формат допомагає краще засвоїти матеріал, розвиває критичне мислення й аналітичні навички – і все це у форматі, який легко слухати дорогою на заняття чи вдома.

Виходячи з результатів попереднього опитування, серед респондентів траплялись і такі, що зазначали для себе освітній характер споживання true crime контенту (Рис. 1.5., Рис 1.8.). Вони підкреслювали, що звертаються до нього не лише задля кращого розуміння, як діяти в критичних ситуаціях, а й для підготовки до майбутньої професійної діяльності – зокрема у сфері права, криміналістики чи психології. Це ще раз підтверджує потенціал жанру як джерела інформальної, але прикладної освіти.

Рис. 1.20. Доцільність використання тру–крайм контенту в освітніх цілях

Чи вважаєте ви, що true crime контент може мати освітній елемент, допомагаючи глибше зрозуміти аспекти криміналістики, права чи психології?

339 відповідей

Повертаючись до результатів опитування цільової аудиторії тру–крайм контенту, можна зробити висновок, що українська аудиторія вважає доцільним та етичним використання тру–крайм контенту з освітніх цілей (Рис. 1.20.). Більшість респондентів – 56,6% – переконані, що такий контент може бути корисним для розширення професійних знань, зокрема в галузях криміналістики, права та психології. Ще 38,6% визнають його потенційно навчальним, хоча сприймають переважно як розважальний продукт. Лише 4,7% респондентів вважають, що такий контент не має освітнього потенціалу.

З огляду на це, можна стверджувати, що true crime має потенціал розвиватися в Україні не лише як популярний культурний продукт, а й як платформа для інформальної освіти.

Освітній елемент – не єдиний шлях розвитку true crime в Україні. Окрім просвітницьких ініціатив, цей формат може відігравати й стратегічно важливу роль у контексті повномасштабної війни. Зокрема, true crime став одним із інструментів медійної протидії агресії росії, використовуючи популярність

жанру для поширення інформації про воєнні злочини, скоєні на території України.

Одним із прикладів такого розвитку став запуск подкасту «Психологія злочину» від Українського Радіо, створеного сценаристкою та продюсеркою М. Лебедєвою [2]. Проєкт стартував у вересні 2021 року й спочатку задумувався як класичний true crime, у якому команда розглядала найгучніші кримінальні справи України за останні два десятиліття: серійні вбивства, зникнення людей, насильство в родинах тощо. Основною метою було пояснити, як мислять злочинці та що штовхає їх на скоєння злочинів.

Однак після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну у 2022 році, творці вирішили переформатувати подкаст, і другий сезон, що вийшов у жовтні того ж року, повністю присвятили воєнним злочинам російської армії.

У подкасті не просто документуються факти, а проводиться глибокий аналіз того, як звичайні на перший погляд люди стають виконавцями нелюдських злочинів. Хто стоїть за наказами? Хто їх втілює в реальність? І що саме спонукає цих людей чинити насильство під час війни? Така тематика та підхід – не просто новаторські для українського подкастингу, а й досить рідкісні навіть у світовій true crime практиці.

Цей унікальний ракурс відкриває двері до потенційно ширшої міжнародної уваги щодо війни в Україні. Західна аудиторія вже має сталий інтерес до жанру тру–крайм, а подібні формати про воєнні злочини війни в Україні можуть стати ефективним каналом, аби залучити нових слухачів і глибше занурити їх у контекст подій, який часто здаються віддаленими і абстрактними. Через знайомий жанр можна досягти більшого емоційного ефекту, сформулювати співпереживання і краще донести суть подій, що відбуваються в Україні.

Рис. 1.21. Доцільність використання тру–крайм контенту для висвітлення воєнних злочинів в Україні

Чи вважаєте ви, що true crime контент може допомогти висвітлити для масової аудиторії злочини війни в Україні або інші важливі соціальні питання?

339 відповідей

Як демонструють результати опитування на Рис. 1.21, 59,6% респондентів вважають, що true crime контент може стати важливим інструментом для привернення світової уваги до воєнних злочинів в Україні та інших соціально значущих тем. Ще 33,6% опитаних погоджуються з цим частково, зазначаючи, що доцільність та ефективність залежать виключно від правильної подачі такого роду контенту. Лише 6,8% вважають, що цей жанр не підходить для висвітлення таких питань.

True crime в Україні має абсолютно всі передумови для подальшого розвитку як повноцінного і впливового жанру, що поєднує в собі журналістику, документалістику та елементи глибокого психологічного аналізу.

Оскільки, згідно з результатами опитування, більшість респондентів переглядають тру–крайм контент на YouTube (Рис. 1.7.), це може свідчити про те, що в Україні цей жанр ще не отримав належного розвитку на традиційному телебаченні та інших платформах. Більшість програм, що зараз торкаються цього формату, не є класичними тру–крайм проектами в сучасному розумінні цього жанру, а лише частково зачіпають його певні аспекти. Це дає можливість для розвитку нового контенту в жанрі true crime на українському телебаченні, кінематографії та літературній сфері, де він ще не представлений у повному обсязі.

На потребу українського глядача в появі нових тру–крайм ресурсів свідчать і результати на Рис. 1.19., що надає додаткові аргументи на користь розширення жанру на різних платформах. Розвиток тру–крайм контенту на більш професійному ринку телебачення, літератури чи кінематографу не тільки

заповнить цю прогалину, але й допоможе підвищити рівень конкуренції на медіаринку, сприяючи більшій доступності цікавого й актуального контенту для широкої аудиторії.

Важливою складовою такого розвитку є серйозний та професійний підхід до створення такого контенту, що буде враховувати всі етичні стандарти та психологічні аспекти впливу на аудиторію. Крім розважального аспекту, жанр має потенціал виконувати й просвітницьку функцію, привертаючи увагу до проблем безпеки, роботи правоохоронних органів, а також суспільного сприйняття злочинів і жертв.

Професійні журналісти та консультанти повинні ретельно аналізувати, що можна показувати аудиторії, а що краще залишити поза кадром, зважаючи на ризики для психічного здоров'я та загального морального стану суспільства. Такий підхід зможе зменшити, хоч і малоімовірні, але все ж ризики від подібного контенту, запобігаючи можливим негативним наслідкам для глядачів.

Висновки до I розділу

Жанр true crime – один із найбільш динамічних і водночас суперечливих напрямів сучасної медіакультури. Його поява є результатом багатовікової еволюції людського інтересу до злочинів, справедливості, соціальних відхилень і психології насильства. У різних епохах і країнах він набував різноманітних форм – від балад і публікацій про публічні страти до сучасних телешоу, документалістики, подкастів, відео на YouTube та журналістських розслідувань. В Україні жанр true crime почав активно формуватись на початку 2000-х років, здебільшого через телевізійні проєкти, і згодом розвинувся у більш складну, багаторівневу форму з глибоким наративом та аналітичною складовою.

Розвиток українського true crime контенту безпосередньо пов'язаний із загальними трансформаціями медіасередовища. У пострадянській Україні поступове зняття цензури, зростання інтересу до тем, які раніше табувалися, а також відкриття доступу до архівних матеріалів дозволили медіа вільніше висвітлювати тематику злочинності, розслідувань і діяльності правоохоронних

органів. З часом глядачі почали шукати не лише фактажу, а й глибшого розуміння мотивів, психологічного підґрунтя, соціального контексту злочинів. Саме це спричинило перехід жанру від формату «сенсації заради сенсації» до осмисленого, критичного й емоційно насиченого формату, де важлива не лише подія, а й її передісторія, наслідки, моральний підтекст, участь суспільства та держави в розв'язанні проблеми.

Популярність жанру серед українських глядачів зумовлена низкою взаємопов'язаних факторів. Передусім, це глибоко вкорінене в людській природі бажання зрозуміти зло, побачити, як працює система правосуддя, і отримати відповіді на питання, які часто залишаються без відповідей у реальному житті.

Дослідження, проведене серед української аудиторії true crime, свідчить, що глядачів цікавить не лише факт злочину, а й деталі розслідувань, мотивація злочинців, помилки слідства, доля жертв і соціальні умови, що сприяли трагедії. Особливу увагу аудиторія звертає на справжність історій, глибину аналізу та здатність контенту викликати співпереживання. Для багатьох – це не просто медіа, а форма самоосвіти, спосіб бути більш пильним в повсякденному житті, вчитися уникати ризиків, розпізнавати маніпуляції чи навіть протидіяти несправедливості.

Ще одним важливим чинником популярності є трансформація форматів подачі. Завдяки стрімінговим платформам, соціальним мережам і подкастам, українські глядачі мають змогу отримувати якісний та різноплановий контент у зручному форматі – у відео, аудіо або тексті, коли і де їм зручно. Особливу роль відіграє YouTube, де true crime поєднує сторітелінг, глибоку аналітику, візуальні реконструкції та авторське бачення.

Однак, не менш важливим є і вплив true crime жанру на суспільство. У позитивному ключі він може виконувати освітню функцію – допомагати глядачам краще розуміти правову систему, розпізнавати ризики, вчитись критично мислити. Багато прикладів доводять, що true crime контент може сприяти перегляду спірних справ, приверненню уваги до невинно засуджених або запуску громадських кампаній за справедливість. Він може виступати

інструментом викриття і навіть засобом активного громадянського впливу на систему правосуддя.

Водночас не можна ігнорувати й ризики. Надмірна концентрація на сценах насильства, деталях вбивств або постійне занурення у трагічні історії може мати психологічні наслідки – підвищення тривожності, емоційне вигорання, формування викривленого уявлення про безпеку або навіть викликати «залежність від страху». Крім того, контент у цьому жанрі часто балансує на межі етики: відтворення особистих трагедій жертв, використання архівних матеріалів, імена реальних людей – все це вимагає надзвичайної делікатності. І якщо автори контенту нехтують цією відповідальністю, є ризик перетворення трагедії на шоу.

В підсумку, true crime в українському медіапросторі став не лише жанром – а справжнім суспільним феноменом. Він об'єднує елементи журналістики, документалістики, психології, соціології та криміналістики. Його зростаюча популярність свідчить не лише про інтерес до кримінальної тематики, а й про глибшу потребу в пошуках правди, справедливості та розуміння складних сторін людської поведінки. Саме тому розвиток цього жанру вимагає обережного, професійного і відповідального підходу як з боку авторів контенту, так і з боку самих глядачів.

РОЗДІЛ II

АВТОРСЬКИЙ ПРОЄКТ «INTERMISSION»

2.1. Написання творчої заявки проєкту «Intermission»

У сучасному інформаційному середовищі, де медіа постійно змагаються за увагу аудиторії, феномен жанру тру–крайм постає як унікальне соціокультурне явище, що вимагає осмислення. Ідея проєкту полягає у створенні авторського аудіовізуального твору, який не лише висвітлює популярність цього жанру, а й прагне глибше зануритися у причини, через які глядача так цікавлять історії про справжні злочини. Проєкт орієнтований на молоду та дорослу аудиторію віком від 20 до 40 років – саме ту категорію, яка активно споживає подкасти, документальні серіали та відеоблоги на цю тему.

Основною ідеєю є поєднання аналітичного відео, елементів культурологічного аналізу та наукової інтерпретації масового інтересу до цього жанру. Попри криваві деталі, тру–крайм – це не просто «розвага», а спосіб осмислення реальності, страхів, несправедливості, а іноді – навіть способів самозахисту та виживання. Людина не лише захоплюється сюжетами, а й часто ідентифікує себе з жертвою або ж слідчим. Такий контент може створювати певну ілюзію контролю, начебто знання подібних історій може дозволити краще орієнтуватись в несподіваних ситуаціях.

Проєкт задумано як публіцистичне відеоесе з елементами документалістики. Центральною темою постає не окремий злочин, а сам феномен жанру: чому історії про жахливі події викликають масовий інтерес? Які психологічні й культурні механізми впливають на популяризацію тру–крайму?

Задум полягає в тому, щоб вивести глядача за межі споживання – від пасивного глядача до мислячого учасника. Саме тому в проєкті передбачено інтерв'ю з психологом–криміналістом Юрієм Ірхіним, аби дати глядачеві не лише інформацію, а й інструмент для осмислення, емоційної рефлексії власної зацікавленості в такому контенті. Інформаційна насиченість проєкту також забезпечується історичним блоком – демонстрацією, що тру–крайм не новітня

вигадка, а глибоко вкорінений жанр, який трансформувався в суспільстві разом із епохами, цензурою та медіа.

Цей аудіовізуальний продукт є цілісним як за темою, так і за структурою, починаючи від постановки питання, крізь історію жанру і соціального аналізу, до емоційного висновку про нас, як споживачів. Він також може бути інтегрований як частина більшого проєкту – наприклад, циклу відео про феномени сучасної культури (від стрімінгових сервісів до конспірології), або як пілот епізоду для YouTube-каналу з пояснювальним контентом на межі журналістики, психології й соціології.

Таким чином, ідея проєкту є актуальною і суспільно значущою, такою, що залучає емоційно та інтелектуально. Вона відповідає викликам сучасного медіапростору й демонструє потенціал авторського аудіовізуального продукту як інструменту аналізу поп-культурних трендів через призму реальних емоцій та психологічних потреб глядача.

Творча заявка проєкту «Intermission»:

Назва відеороботи: «Феномен популярності тру-крайму: чому ми не можемо відірватися від історій про справжні злочини?»

Вид: аналітичне відеоесе.

Жанр: документально-аналітичний; публіцистика з елементами інтерв'ю.

Тематика: популярність жанру тру-крайм у сучасній медіакulturі, починаючи від історичних витоків до психологічного портрету глядача. Аналіз причин зростання інтересу до контенту про справжні злочини.

Мета: знайти відповідь на питання, чому тру-крайм став настільки популярним серед різних категорій глядачів, які психологічні механізми стоять за цим інтересом, і які ризики або користь може нести така популярність як для окремих людей, так і для суспільства в цілому. Ознайомити глядача з еволюцією жанру та його впливом на культуру, медіа та правосуддя.

Ідея: тру-крайм став неймовірно популярним у сучасному медіапросторі. Люди захоплюються історіями про справжні злочини, часто через прагнення зрозуміти темні боки людської природи. Крім того, цей жанр дозволяє людям відчувати контроль над своїми страхами та переживаннями, спостерігаючи за

розслідуванням та розкриттям таємниць. З іншого боку, тру–крайм також може впливати на суспільне сприйняття кримінальних справ та формувати уявлення про правосуддя, іноді спрощуючи складні питання або створюючи ілюзію «легкості» в розв'язанні злочинів. Цей феномен варто дослідити, щоб зрозуміти, чому люди так часто звертаються до таких історій та які в цьому можуть бути наслідки для нашої психіки та соціуму.

Хронометраж: 10 хв.

Структура:

1. Вступ. Представлення теми програми (30 секунд)
2. Заставка (5 секунд)
3. Історія жанру в світі та Україні (1 хвилина)
4. Сучасна популярність тру–крайму та його формати – TikTok, YouTube, Netflix (1 хвилина)
5. Коментар експерта: відмінність в сприйнятті справжніх історій від вигаданих детективів (30–40 секунд)
6. Причини популярності тру–крайму та коментар експерта (1,5 хвилини)
7. Тру–крайм – один з найпопулярніших жанрів на Netflix (1 хвилина)
8. Коментар експерта: психологічні фактори, що приваблюють глядачів до жорстоких історій (30–40 секунд)
9. Жінки – основна аудиторія тру крайму, коментар експерта (1 хвилина)
10. Фанатські розслідування на інтернет–форумах (1 хвилина)
11. Подкаст Serial та його вплив на жанр (1,5 хвилини)
12. Коментар експерта щодо користі активної участі глядачів у справжніх розслідуваннях? (30–40 секунд)
13. Український подкаст «Не та людина» про помилки в українській системі правосуддя та коментар (1,5 хвилини)
14. Етична сторона питання та коментар експерта щодо шкоди подібного контенту для потерпілих та їх сімей (1 хвилина)
15. Прогнози на майбутнє жанру (1 хвилина)
16. Завершення/підбиття підсумків (30 секунд)

Технічне оснащення:

Камера (2 шт.): основна камера для зйомки широких планів і середніх кадрів, додаткова камера для зйомки крупних планів та динамічних кадрів.

Петличний мікрофон: петличний мікрофон для забезпечення чистого звуку без сторонніх шумів.

Освітлення в студії: основне освітлення для загального освітлення простору (м'яке світло) і додаткове освітлення для підсвітки осіб, аби уникнути тіней і підкреслити контури обличчя.

Програма для монтажу: DaVinci Resolve для редагування відео, корекції кольору, додавання ефектів і зведення звуку.

Реквізит: немає.

Аудиторія: молоді люди віком від 20 до 40 років, які цікавляться справжніми кримінальними історіями, розслідуваннями та психологією злочинів. Це можуть бути глядачі, які шукають гостросюжетний контент на платформах, таких як YouTube, Netflix, TikTok, або слухачі подкастів, які мають інтерес до правосуддя та криміналістики. Це також можуть бути люди, що цікавляться питаннями етики, справедливості та різноманітних соціальних питань.

Локації зйомки: оскільки відео має серйозну та глибоку тематику – студія допоможе створити відповідну атмосферу, що підкреслить важливість та серйозність обговорюваних питань.

Таке середовище сприятиме концентрації на деталях, що особливо важливо для форматів, що включають інтерв'ю з експертами. Зйомка в студії також дозволить більш точно контролювати освітлення, що допоможе передати атмосферу напруженості та інтриги, яка часто є характерною для тру–крайм контенту. Це забезпечить можливість роботи з додатковими ефектами та можливістю корекції освітлення під час зйомки.

В студії також буде легко уникнути сторонніх шумів, що дуже важливо при записі стендапів ведучої та коментарів експерта. В ній не виникатиме непередбачуваних ситуацій, як у відкритих або громадських місцях, де погодні умови або сторонні звуки можуть вплинути на якість матеріалу.

Обґрунтування засобів художньої виразності твору:

В даному випадку, засоби художньої виразності твору відіграють важливу роль у створенні атмосфери серйозності та напруженості, що є необхідним для такої серйозної теми. Освітлення в студії сприятиме створенню глибини та драматизму. М'яке світло для загального освітлення та точкове підсвічування обличчя ведучої та експерта дозволить зацентрувати увагу на емоціях, підвищуючи залучення глядача до сприйняття важливих моментів. Кольорова палітра відео, що включає холодні, стримані тони, підсилює відчуття серйозності й професіоналізму, створюючи атмосферу, відповідну темі кримінальних розслідувань.

Широкі плани дозволять показати загальну атмосферу студії, а крупні плани зосередять увагу на обличчях ведучої чи експерта, що допоможе передати їх емоції та підсилити драматичний ефект.

Звукове оформлення, зокрема музика та звукові ефекти, також грають важливу роль у підтримці загальної напруги в відео. Легка, але напружена музика додасть глибини та інтриги, підкреслить ключові моменти та ще глибше занурить глядача в розповідь.

Динамічний ритм монтажу дозволить утримувати увагу глядача та підтримувати загальну напругу. Візуальні символи, як-от архівні відео, фотографії або елементи криміналістичних розслідувань, допоможуть проілюструвати сказане та підсилити залучення аудиторії.

2.2. Підготовка сценарію випуску проєкту «Intermission»

У сценарії для шоу на тру–крайм тематику надзвичайно важливим є правильна та структурована подача інформації, яка балансуватиме між фактами не вдаючись до надмірної драматизації. За таких умов важливо не просто подати сухі факти, але й створити належну атмосферу для емоційної залученості глядача. У цьому контексті необхідними є різноманітні прийоми монтажу, музичне оформлення, а також правильний вибір моментів інтерв'ю з експертом, що додадуть достовірності та глибини до матеріалу.

Сценарій аудіовізуального твору «Феномен популярності тру–крайму: чому ми не можемо відірватися від історій про справжні злочини?»

Вступ/стендап ведучої в кадрі:

Який контент ми зазвичай обираємо для відпочинку? Легкий гумор, влоги чи рецепти. Але серед усього цього є жанр, який дуже вирізняється. Це true crime – історії про реальні злочини та їх розслідування.

Чи замислювались ви колись, чому нам так цікаво слухати про жорстокі злочини чи вбивства? Чи не свідчить це про щось більше? Можливо, це захисна реакція або спосіб краще зрозуміти навколишній світ? Чи може взагалі ознака певних психологічних відхилень?

Сьогодні розберемося в цьому разом із психологом–криміналістом Юрієм Ірхіним.

(Заставка)

Стендап ведучої в кадрі (перебивки з візуалізацією у вигляді архівних відео– та фотоматеріалів)

Історія жанру розпочалась ще в 16 столітті у Китаї, з випуском збірки “Справи магістрату Бао” – розповідей про відомого суддю Бао Чжена, який розглядав реальні кримінальні справи того часу з елементами фольклору.

Згодом з 16 по 17 століття в Британії почали набирати популярності брошури, плакати й балади про гучні вбивства, злочини та страти, що поширювались не лише серед звичайних людей, а й були популярними у “вищого класу”.

Популярність тру–крайму у звичному для нас форматі почала зростати на початку 20 століття разом із масовим випуском кримінальної літератури та журналів. Перед Другою світовою війною їхній місячний тираж сягав понад шести мільйонів примірників.

В Україні ж тру–крайм почав розвиватись лише після розпаду СРСР, оскільки в ті часи такий контент був небажаним і піддавався тотальній цензурі. Лише на початку 2000–х років почали виходити перші проєкти, що розповідали про кримінальні угруповання та бандитське життя.

Сьогодні форматів такого контенту просто безліч – від відео у TikTok та

YouTube, до документальних фільмів та серіалів. Вбивства, зникнення, дивні розслідування – усе це є основою сучасного тру–крайм жанру. Він давно став частиною попкультури, а Netflix лише за останні роки випустив десятки проєктів на цю тему.

Кожна історія – це пазл. Ти дивишся одну серію, потім другу, третю... і не можеш відірватися. І найстрашніше – що це не вигадка. Це справжнє життя.

Коментар експерта

Питання:

1. Чим відрізняється сприйняття справжніх історій про злочини від вигаданих детективних фільмів чи серіалів? Чому реальні історії чіпляють більше?

Стендап ведучої в кадрі

True crime – вже не просто популярний жанр, а справжній медіафеномен. Тільки в США топові подкасти щомісяця збирають понад 20 мільйонів слухачів, а тег #truecrime в TikTok має мільйони публікацій та мільярди переглядів. Відтепер жорстокі злочини стали об'єктом глобальної уваги.

Коментар експерта

Питання:

1. Чому жанр тру–крайм став таким популярним серед звичайних людей? Це просто мода чи в цьому є якась глибша причина?

Стендап ведучої в кадрі

У 2022 році жанр тру–крайм став найпопулярнішим серед документальних серіалів на Netflix, а проєкти «Аферист з Tinder», «Історія Джеффри Дамера» та «Творення вбивці», потрапили в топи переглядів по всьому світу. Тим часом один із найвідоміших подкастів «Serial» за перші 15 місяців від виходу зібрав понад 300 мільйонів прослуховувань.

Звісно, тру–крайм не завжди зосереджений на жорстокому насильстві: іноді це можуть бути більш легкі історії про шахраїв чи аферистів. Проте такий значний інтерес до злочинів все одно неможливо залишити без уваги. Що робить ці історії такими цікавими для суспільства? Чому ми так тяжіємо до них? Та чи можуть подібні фільми про серійних убивць призвести до появи їх

наслідувачів?

Коментар експерта

Питання:

1. *Чи є ризик, що фільми про серійних убивць, як, наприклад, про Джеффри Дамера, можуть надихати людей на схожі злочини? Чи є статистика, яка показує, що такі фільми можуть призводити до наслідувачів?*

2. *Чи існує ризик, що регулярне споживання подібного контенту може призвести до емоційного вигорання, зниження чутливості до насильства або навіть до тривожних розладів?*

Стендап ведучої в кадрі

Попри жорстокість подібних матеріалів, і те, що в більшості історій жертвами є жінки, саме вони складають основну аудиторію тру–крайму. Згідно з дослідженням Edison Research серед американських слухачів подкастів, жінки віком близько 30–ти років складають понад 60% активної аудиторії.

Коментар експерта

Питання:

1. *Чому саме жінки є основною аудиторією тру–крайму? Що ними керує з психологічної точки зору при споживанні такого контенту?*

Стендап ведучої в кадрі

Незважаючи на поп–культурність жанру, він не залишається суто розважальним. Багато глядачів та слухачів долучаються до обговорень нерозкритих історій, створюють форуми, аналізують факти й навіть проводять власні паралельні розслідування. З'являється спільнота аматорських слідчих, які іноді працюють навіть ефективніше за правоохоронців.

Ще у 1999 році з'явився форум Websleuths для обговорення нерозкритих справ та обміну теоріями серед звичайних людей. Завдяки активній співпраці учасників форуму, декілька разів їм навіть вдавалося допомогти в розкритті кількох складних кримінальних справ.

ЗК

У 2014 році, один із користувачів цього форуму, Карл Коппельман, зумів

ідентифікувати невідому вбиту дівчину, тіло якої знайшли ще у 1979 році в штаті Нью-Йорк. Він помітив схожість між реконструкцією обличчя невідомої та фотографією іншої зниклої дівчини з Флориди. Після того, як Коппельман поділився своїми підозрами з правоохоронцями, ДНК-тест підтвердив, що це справді була одна й та сама людина.

Стендап ведучої в кадрі

Того ж року на екрани виходить один із найзнаковіших тру-крайм проєктів сучасності – подкаст *Serial*. Перший сезон досліджував справу Адінана Сайєда, чоловіка, який ще в 1999 році був засуджений на довічне ув'язнення за вбивство своєї колишньої дівчини.

Автори подкасту *Serial* виявили численні помилки в доказах і свідченнях, що ставили під сумнів винуватість Адінана Сайєда. Вони знайшли нові факти, зокрема, що на момент вбивства він мав алібі, а слідство використовувало ненадійних свідків.

Це призвело до нового розгляду справи, і в 2022 році Адінана Сайєда звільнили після 23 років ув'язнення. Внесок подкасту у цей процес став беззаперечним, показавши, як медіа та суспільний розголос реально можуть впливати на судовий процес.

Коментар експерта

Питання:

1. *Чи може активна участь глядачів у таких розслідуваннях – через форуми, соцмережі чи власні розслідування – стати позитивним явищем, чи навпаки, це може створювати ризики для справедливого слідства?*

Стендап ведучої в кадрі

В Україні також почали з'являтися важливі true crime-проєкти, які не лише розповідають про злочини, а й піднімають гострі суспільні питання. Один із них – подкаст «Не та людина» від Олі Лук'яненко та Анастасії Рахманіної. Проєкт аналізує помилки в українській системі правосуддя через історії людей, котрі були помилково та незаконно засуджені за злочини іншої людини – серійного маніяка Сергія Ткача.

Подкаст показує, що майже 30% звинувачених потрапляють під приціл

правоохоронних органів випадково, через виконання «плану посадок», і в суді їм немає на що сподіватися, адже виправдувальних вироків в Україні менше 1%.

Коментар експерта

Питання:

1. *Як ви вважаєте, чи може подібний контент може реально впливати на суспільство та допомагати в тих випадках, коли система правосуддя заходить у глухий кут?*

2. *Юрію, ви стали експертом подкасту «Не та людина». Як вважаєте, наскільки важливо залучати до таких true crime-проектів фахівців, які справді розуміються на криміналістиці та психології злочинів?*

Стендап ведучої в кадрі

Попри користь такого контенту, виникає й ціла низка етичних питань: де проходить межа між інформуванням і спекуляцією на чужому горі? Як авторам залишатися етичними, не перетворюючи справжні страждання на шоу?

Коментар експерта

Питання:

1. *Як автори тру-крайм-контенту можуть уникати експлуатації чужого горя?*

Стендап ведучої в кадрі

Таким чином, перед авторами стоїть важливе завдання: розповісти правду з повагою до людей, чиї життя стали частиною цих історій. В ідеалі, творці мають спілкуватися з родинами жертв, погоджувати деталі й можливо навіть пропонувати частину отриманого прибутку від цього контенту. Без цього тонка межа між правдою і експлуатацією чужого горя заради видовищності може легко зникнути.

Коментар експерта

Питання:

1. *Як ви вважаєте, чи має тру-крайм жанр майбутнє в сучасній медіасфері? Чи є в ньому реальна користь для суспільства, і чи етично взагалі продовжувати створювати та споживати подібний контент?*

2. *Як ви вважаєте, чи може тру–крайм–контент бути корисним у сфері неформальної освіти – наприклад, для студентів–криміналістів, психологів, юристів, або навіть для звичайних людей у контексті розвитку критичного мислення, кращого розуміння правової системи та базових принципів особистої безпеки?*

Стендап ведучої в кадрі

Сьогодні ми розібралися, чому тру–крайм – це не просто моторошні історії для розваги, а важливий погляд на багато гострих проблем. Ці сюжети змушують замислюватися про справедливість, правду і наші власні страхи, адже за кожним злочином стоїть не тільки жертва і злочинець, а й цілий контекст, що формує суспільство. Саме тому інтерес до таких історій не зникне, допоки ми не почнемо змінювати свою реальність на краще вже сьогодні.

Робоча назва аудіовізуального твору: Феномен популярності тру–крайму: чому ми не можемо відірватися від історій про справжні злочини?

Оператор: Демянова Катерина Ігорівна

Дата: 20.05.2025

РЕЖИСЕРСЬКИЙ СЦЕНАРІЙ

№ кадру	Характер	Розкадровка	Час/t	Size	Action	Audio	Props	Коментар
1	Стендап ведучої в кадрі	Статичний кадр ведучої в студії	30 с.	Середній план чергується з крупними планами	Ведуча звертається до глядачів зі вступним монологом	Спокійна музика на фоні, голос ведучої	–	Глибоке, проникливе освітлення. Стриманий стиль.
2	Графіка/титр	Назва проєкту: «Intermission»	5 с.	Загальний план	Поява назви на екрані з динамічним ефектом	Атмосферна напружена музика	–	Ефект «старого телевізору» та білого шуму.
3	Стендап ведучої в кадрі + архівні матеріали	Статичний кадр ведучої в студії, перебивки з архівними матеріалами та ілюстраціями	2 хв.	Середній план чергується з крупними планами	Ведуча розповідає про історію жанру та його сучасну популярність	Голос ведучої, на фоні приглушена музика	–	Ілюстрації, документи, вирізки з газет
4	Коментар експерта	Статичний кадр експерта в студії + титр	40 с.	Середній план	Експерт коментує відмінність в сприйнятті вигаданих історій від справжніх	Голос експерта, легка напружена музика на фоні	–	Класичне експертне включення, стримане освітлення, глибина фону

5	Стендап ведучої в кадрі	Статичний кадр ведучої в студії + ілюстрації	30 с.	Середній план чергується з крупними планами	Ведуча розповідає про сучасну популярність тру–крайм жанру	Голос ведучої, легка музика на фоні	–	Ілюстрації для візуалізації сказаного
6	Коментар експерта	Статичний кадр експерта в студії	40 с.	Середній план	Експерт коментує, чому тру–крайм став настільки популярним.	Голос експерта, легка напружена музика на фоні	–	Класичне експертне включення, стримане освітлення, глибина фону
7	Стендап ведучої в кадрі	Статичний кадр ведучої в студії + ілюстрації	1 хв.	Середній план + крупний	Ведуча розповідає про тру–крайм на Netflix	Голос ведучої, легка музика на фоні	–	Ілюстрації для візуалізації сказаного
8	Коментар експерта	Статичний кадр експерта в студії	40 с.	Середній план	Експерт коментує ризики наслідування злочинної поведінки після перегляду тру–крайм контенту	Голос експерта, легка напружена музика на фоні	–	Класичне експертне включення, стримане освітлення, глибина фону
9	Стендап ведучої в кадрі	Статичний кадр ведучої в студії + ілюстрації	30 с.	Середній план чергується з крупними планами	Ведуча розповідає, що основною аудиторією тру–краму є жінки	Голос ведучої, легка напружена музика на фоні	–	Графіки та ілюстрації для візуалізації сказаного
10	Коментар експерта	Статичний кадр експерта в студії	40 с.	Середній план	Експерт коментує, чому саме жінки є основною аудиторією тру–крайму	Голос експерта, легка напружена музика на фоні	–	Класичне експертне включення

11	Стендап ведучої в кадрі	Статичний кадр ведучої в студії + ілюстрації	1 хв.	Середній план чергується з крупними планами	Ведуча розповідає про фанатські розслідування на інтернет-форумах	Голос ведучої, легка напружена музика на фоні	—	Фото та різні ілюстрації для візуалізації сказаного
12	ЗК та ілюстративні кадри	Архівні фото та ілюстрації для візуалізації начитаного тексту	30 с.	Загальний план	Ведуча продовжує розповідь про фанатське розслідування на інтернет-форумі	Закадровий голос ведучої, легка напружена музика на фоні	—	Фото та різні ілюстрації для візуалізації сказаного
13	Стендап ведучої в кадрі	Статичний кадр ведучої в студії + ілюстрації	1 хв.	Середній план	Ведуча розповідає про подкаст Serial та його вплив на вирок в судовій справі	Голос ведучої, легка напружена музика на фоні	—	Архівні фото та відео для візуалізації сказаного в кадрі
14	Коментар експерта	Статичний кадр експерта в студії	40 с.	Середній план + крупний	Коментар експерта щодо участі глядачів в розслідуваннях	Голос експерта, фонова музика	—	Класичне експертне включення
15	Стендап ведучої в кадрі	Статичний кадр ведучої в студії + ілюстрації	1 хв.	Середній план чергується з крупними планами	Ведуча розповідає про український тру-крайм подкаст «Не та людина»	Голос ведучої, легка напружена музика на фоні	—	Архівні фото та відео для візуалізації сказаного в кадрі
16	Коментар експерта	Статичний кадр експерта в студії	40 с.	Середній план	Експерт коментує можливість впливу тру-крайм контенту на систему правосуддя	Голос експерта, легка фонова музика на фоні	—	Класичне експертне включення

17	Стендап ведучої в кадрі	Статичний кадр ведучої в студії	20 с.	Середній план чергується з крупними планами	Підводка до коментаря експерта про етичність подібного контенту	Голос ведучої, легка напружена музика на фоні	—	—
18	Коментар експерта	Статичний кадр експерта в студії	40 с.	Середній план	Експерт коментує етичність створення тру–крайм контенту	Голос експерта, легка фонова музика на фоні		Класичне експертне включення, стримане освітлення, глибина фону
19	Стендап ведучої в кадрі	Статичний кадр ведучої в студії	30 с.	Середній план чергується з крупними планами	Ведуча підсумовує блок про етичність тру–крайму	Голос ведучої, легка напружена музика на фоні	—	—
20	Коментар експерта	Статичний кадр експерта в студії	40 с.	Середній план	Експерт про можливе майбутнє тру–крайму в сучасній медіасфері	Голос експерта, легка фонова музика на фоні	—	Класичне експертне включення, стримане освітлення, глибина фону
21	Стендап ведучої в кадрі	Статичний кадр ведучої в студії	30 с.	Середній план чергується з крупними планами	Загальний підсумок відеоролику, висновки та завершення	Голос ведучої, легка напружена музика на фоні	—	—

Реалізація цього задуму передбачає глибоку атмосферну подачу складної теми через поєднання студійних стендапів ведучої, архівних матеріалів, ілюстрацій подій та включень експерта. У центрі всього постає ведуча, яка вводить глядача в суть історії не лише фактажем, а й емоцією, інтонацією та способом подачі. Важливо, щоб у кадрі ведуча виглядала стримано, впевнено, але водночас глибоко зануреною у тему.

Усі візуальні матеріали необхідні для підтримки загального тону історії та візуалізації того, про що говорить ведуча. Ніякої надлишкової графіки чи екранізацій, замість цього – ілюстрації, фото, уривки архівних відео, газетні вирізки та інші матеріали. Кожен кадр повинен бути підібраний так, щоб точно відповідати контексту, про який йдеться, і не вводити в оману глядача. Вставки з експертами – короткі, точні, насичені сенсом та доповнюють попередньо згадані факти.

Освітлення має будувати глибину й акцент, адже ніщо не повинно відволікати від сенсу. Загальний вигляд картинки – стриманий та атмосферний. Фонова мелодія лише підсилює тематику та ненав'язливо надає необхідну емоцію глядачеві.

2.3. Розробка контент стратегії у просуванні проєкту

Метою контент-стратегії є розробка цілісного підходу до створення й реалізації аудіовізуального продукту, присвяченого дослідженню популярності тру-крайму як жанру сучасного масового медіаконтенту. У межах цієї стратегії передбачається не лише формування інформаційного ядра проєкту, але й визначення ключових засобів донесення змісту до цільової аудиторії, підбору візуальних і наративних прийомів, а також формулювання етичних меж подачі чутливого контенту.

Контент-стратегія спирається на міждисциплінарний підхід, що поєднує елементи соціологічного, психологічного, культурологічного та медіа-аналітичного аналізу. Вона враховує сучасні тенденції споживання інформації в цифровому середовищі, зокрема зростання популярності

відеоконтенту в жанрі true crime на платформах YouTube, TikTok, Netflix, Spotify, а також зростання довіри до формату подкастів та документалістики.

Проект має на меті розглянути тру–крайм не лише як розважальний продукт, а як явище, що впливає на суспільну свідомість, формує уявлення про злочин, справедливість, покарання та соціальні девіації. Важливо також висвітлити, як цей жанр змінює сприйняття реального насильства, стимулює емпатію чи, навпаки, може призводити до вторинної травматизації або «споживацького» ставлення до трагедій інших людей.

Одним із ключових завдань контент–стратегії є збереження балансу між залученням уваги глядача та дотриманням журналістських та етичних стандартів. Подання теми через формат аналітичного відео з елементами художньої реконструкції, архівного відео та коментарями експертів сприятиме створенню глибокого й переконливого матеріалу, що одночасно інформує, аналізує і викликає емоційний відгук. Контент–стратегія також передбачає урахування різних форматів подачі – створення тизеру (до 3 хвилин) для соцмереж, основне відео (10 хвилин), візуальні добірки для Instagram та TikTok, додаткові текстові матеріали (анотації, цитати, коментарі) – що дозволяє охопити широку аудиторію з різними звичками споживання контенту.

У межах розробки контент–стратегії для проекту було виокремлено низку ключових напрямів, що формують цілісне бачення медіапродукту та визначають підходи до створення й просування контенту. Насамперед окреслено цільову аудиторію – молоді люди віком від 20 до 40 років. Це представники покоління зумерів та міленалів, які активно споживають цифровий відеоконтент і мають глибокий інтерес до соціально значущих тем, психології, кримінології, питань справедливості, безпеки та роботи медіа. Їх відрізняє схильність до занурення в глибокі історії, високий рівень емпатії, чутливість до соціальної нерівності та зацікавленість у темній стороні людської природи.

Ключовим меседжем є ідея, що тру–крайм – вже давно не просто розважальний жанр, а дзеркало суспільних процесів, страхів і конфліктів. Через історії справжніх злочинів аудиторія має змогу осмислювати не лише саму природу насильства, а й власні уявлення про справедливість, віру в правосуддя,

довіру до інституцій та роль медіа в цьому процесі. Особливий акцент робиться на тому, що споживання подібного контенту потребує критичного мислення, емпатії, етичної свідомості та поваги до жертв.

Візуальна та наративна концепція відео вибудовується за зразками сучасної документалістики. Основу складає динамічне поєднання архівних відеоматеріалів, уривків із подкастів та фрагментів інтерв'ю з психологом–криміналістом Юрієм Ірхіним. Стилiстично відео буде витримане у стриманому вигляді із переважно темною кольоровою палітрою, що підкреслить серйозність тематики, а середній темп оповіді дозволяє глядачеві краще осмислити інформацію. Візуальні прийоми сторітелінгу – поступове розкриття історії та інтригуючі вставки, що забезпечують емоційну залученість та утримання уваги.

Структура відео включає кілька логічно взаємопов'язаних блоків, що допомагають комплексно розкрити тему. Вступ фокусує увагу на проблематизації жанру та ставить ключові питання. Далі подається історична інформація про виникнення самого жанру, розглядаються причини його популярності, включаючи психологічні механізми. Значну увагу приділено аналізу сучасних кейсів із медіа (Netflix, TikTok, YouTube) та коментарям експерта. Етичний блок акцентує на ризиках жанру, таких як об'єктивація жертв, повторна травматизація та спрощення складних тем. Завершується відео відкритими питаннями, закликом до рефлексії та свідомого споживання контенту.

У рамках просування проєкту передбачено мультимедійне поширення інформації. Окрім основного відео, планується створення додаткових форматів – коротких динамічних фрагментів у форматі tiktok/reels/shorts та постів з експертними цитатами для Instagram. Це дозволяє не лише розширити охоплення, а й вибудувати діалог із глядачем.

З огляду на чутливість теми, редакційна політика проєкту базується на дотриманні високих етичних стандартів. Особливу увагу приділено повазі до жертв та їхніх родин, виключенню сенсаційності, відмові від шокових кадрів і надмірного візуального насильства. Усі матеріали добираються виключно з

відкритих джерел, без втручання в особисте життя героїв або порушення конфіденційності. Наратив вибудовується навколо аналізу явищ, а не експлуатації болю.

У разі позитивного відгуку аудиторії, проєкт має перспективу масштабування до повноцінного циклу відео. Серед потенційних тем – вплив true crime на роботу системи правосуддя, глибинний аналіз окремих резонансних кейсів та еволюція жанру в журналістиці. Такий підхід забезпечує розвиток медіапродукту та послідовне поглиблення у складні соціальні й культурні процеси через призму тру–крайм жанру.

Контент–стратегія є основою для реалізації проєкту, який поєднує глибину серйозного підходу та емоційність сучасного візуального сторітелінгу. Вона забезпечує логіку побудови наративу, актуальність тематики, відповідальне ставлення до джерел, цінностей і сприйняття аудиторії. Усе це дозволяє створити змістовний, етично виважений та водночас захопливий медіапродукт, здатний стимулювати до роздумів, дискусій й переосмислення не лише жанру, а й нашого ставлення до історій про справжні злочини.

Висновки до II розділу

У результаті проведеного дослідження та розробки авторського аудіовізуального проєкту було досягнуто мети – створення комплексного медіапродукту, присвяченого аналізу феномену популярності жанру тру–крайм у сучасному інформаційному просторі.

Цей проєкт не обмежується простою констатацією факту поширення контенту про справжні злочини, а передбачає глибоке занурення в природу цього явища, його історичні витоки, психологічні та соціокультурні аспекти, а також етичні наслідки.

На етапі пре–продакшну ключовим завданням стало формування детальної творчої заявки, яка слугувала дорожньою картою для всього проєкту. Цей документ визначив жанр майбутнього твору як аналітичне відеоесе з елементами документалістики та інтерв'ю, а також чітко окреслив цільову аудиторію – молодь та дорослих віком від 20 до 40 років, які активно

споживають медіаконтент і цікавляться криміналістикою, психологією та соціальними проблемами.

Розробка сценарію стала важливим етапом, оскільки вимагала не лише структурування інформації, а й створення наративу, здатного утримувати увагу глядача, не вдаючись при цьому до надмірної сенсаційності чи експлуатації трагічних подій. Сценарій передбачав поєднання стендапів ведучої, архівних матеріалів, коментарів експерта та візуальних елементів для ілюстрації ключових моментів. Особлива увага приділялася етичним міркуванням та відповідальному підходу до подачі матеріалу.

Етап продакшну був зосереджений на реалізації зйомок з використанням професійного студійного обладнання. Для забезпечення високої якості зображення та звуку використовувалися дві камери, петличні мікрофони та система освітлення. Важливу роль відіграла робота з художніми засобами виразності, такими як композиція кадру, освітлення та колірна палітра, для створення відповідної атмосфери та підкреслення емоційного забарвлення матеріалу.

Пост–продакшн включав комплекс робіт з монтажу, корекції кольору, зведення звуку та створення графічних елементів. Крім того, на цьому етапі було розроблено контент–стратегію для ефективного просування готового відеопродукту на різних платформах. Контент–стратегія передбачала створення різноманітних форматів контенту, адаптованих до особливостей кожної платформи, включаючи тизер, короткі відео для соціальних мереж.

Результатом реалізації проєкту став не просто окремий відеоролик, а комплексно розроблена концепція, яку можна масштабувати та адаптувати для створення серії відео, подкастів або інших медіапродуктів. Проєкт продемонстрував можливість поєднання аналітичного підходу з сучасними формами візуального сторітелінгу для створення контенту, який є одночасно інформативним, етично виваженим та таким, що залучає емоційно та інтелектуально.

ВИСНОВКИ

У процесі написання кваліфікаційної роботи першим було досліджено історію становлення та розвитку жанру true crime в українському медіапросторі. Встановлено, що, попри відносно недавню появу в українських медіа, жанр набуває дедалі більшої популярності серед глядачів завдяки поєднанню елементів розслідування, психології та документалістики. На початковому етапі розвитку в Україні true crime був представлений переважно у телевізійних форматах (журналістські розслідування, кримінальні хроніки), однак із розвитком цифрових медіа та стрімінгових платформ жанр почав активно переходити в онлайн–середовище у вигляді YouTube–відео, подкастів, серіалів і документальних фільмів. Цифровий формат дозволив працювати з глибшими темами, використовувати сучасні візуальні засоби та взаємодіяти з активнішою аудиторією.

Другим було визначено основні фактори, що впливають на популярність цього жанру серед українських глядачів. До них належать: зростання довіри до незалежних медіапроектів, зацікавленість аудиторії в глибшому розумінні природи злочинів і соціальних девіацій, високий рівень емоційної залученості, а також прагнення до справедливості й розкриття правди. Глядачі все частіше сприймають тру–крайм не лише як розважальний, а й як пізнавально–навчальний жанр, здатний формувати критичне мислення.

Третім було проаналізовано, який вплив може мати тру–крайм жанр на суспільство. Доведено, що цей вплив є багатограним: з одного боку, жанр сприяє підвищенню обізнаності щодо соціальних проблем, піднімає важливі теми правосуддя й ролі медіа, а з іншого – за відсутності етичних стандартів існує ризик романтизації злочинців, вторинної травматизації жертв або спотворення фактів задля сенсаційності. Вплив тру–крайму значною мірою залежить від способу подачі матеріалу й мети створення такого контенту. Професійний підхід дозволяє жанру стати дієвим інструментом соціальних змін.

В ході виконання четвертого завдання кваліфікаційної роботи було розроблено концепцію авторського аудіовізуального проєкту, який має на меті висвітлити розвиток жанру true crime в українських умовах і дослідити його популярність через призму соціальних та культурних змін. Запропоновано структуру аналітичної відеороботи з елементами інтерв'ю та архівної документалістики, що розкриває не суто окремі справи, а загальні риси та особливості самого жанру в світі та Україні. Концепція поєднує класичні прийоми true crime-наративу з сучасними аудіовізуальними засобами для посилення емоційного й пізнавального впливу.

В результаті реалізації п'ятого завдання та було створено авторський аудіовізуальний проєкт «Intermission», який став практичним втіленням досліджених раніше теоретичних засад. Проєкт може бути поширений в освітньому, культурному та медійному середовищі, оскільки сприяє розвитку критичної медіаграмотності, формуванню етичної культури споживання контенту та зміцненню українського документального сегмента. Отримані результати можуть слугувати підґрунтям для подальших досліджень впливу жанру true crime на суспільство, громадську думку й медіавиробництво в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. #144 Олександр Чуханов (BLOGMAYSTER) в рейтингу «Топ 50 блогерів України–2024: онлайн–рейтинг Фокусу – голосування завершено». Фокус. URL: <https://focus.ua/uk/ratings/667871-top-bloggeriv-ukrajini-2024-reyting-naykrashchi-h-vid-fokusu/rozvagi-ta-gumor/3874/oleksandr-chuhanov-blogmayster> (дата звернення: 06.04.2025).
2. «Психологія злочину» на Українському Радіо. Сезон: воєнні злочини росіян. Суспільне мовлення. URL: <https://corp.suspilne.media/newsdetails/5472> (дата звернення: 10.04.2025).
3. Blogmayster. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/@BLOGMAYSTER> (дата звернення: 06.04.2025).
4. Blogmayster. Рівне зараз: маніяк на волі?, 2025. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DUt7XL0fPJM> (дата звернення: 06.04.2025).
5. Bradford L. My family was traumatised first by a murder, then by the TV serialisation. *The Guardian*.
6. Brennan M. J. “True crime” pays, but who pays and who gets the loot?. The Reynolds Center. URL: <https://businessjournalism.org/2024/04/true-crime/> (дата звернення: 17.03.2025).
7. Burger P. The bloody history of the true crime genre. JSTOR Daily. URL: <https://daily.jstor.org/bloody-history-of-true-crime-genre/> (дата звернення: 17.03.2025).
8. Burwick F. De quincey and the aesthetics of violence. The wordsworth circle. 1996. Т. 27, № 2. С. 78–86.
9. Butler W. E. CRIME IN THE SOVIET UNION: early glimpses of the true story. The British journal of criminology. 1992. Т. 32, № 2. С. 144–159.
10. Capote T. In cold blood. United States : Random House, 1966. 343 с.
11. Cockburn J. S. Crime in england 1550–1800. London : Routledge, 2016. 380 с.
12. Cumulus media and signal hill insights' podcast download spring 2023 report. Culumus Podcast Network, Signal Hill Insights, 2023. 97 с.

URL: https://www.westwoodone.com/wp-content/uploads/2023/08/Cumulus-Media-and-Signal-Hill-Insights-Podcast-Download-Spring-2023_WWO.pdf (дата звернення: 17.03.2025).

13. Daneman M., Craig G., Yee T. Police ID teen found dead in cornfield in '79. Democrat & Chronicle. URL:

14. Fearme. Справи. Apple Podcasts. URL: <https://podcasts.apple.com/ua/podcast/справи/id1643689391> (дата звернення: 06.04.2025).

15. Franks R. True crime: the regular reinvention of a genre. Journal of Asia-Pacific Pop Culture. 2016. Т. 1, № 2. С. 239–254.

16. Gregoriou C. Language, ideology and identity in serial killer narratives. New York : Routledge, 2011. 208 с.

<https://www.democratandchronicle.com/story/news/2015/01/26/jane-doe-caldonia/22342077/> (дата звернення: 17.03.2025).

17. Idema W. L. Judge bao and the rule of law: eight ballad-stories from the period 1250–1450. Singapore : World Scientific, 2010. 417 с.

18. James P. D., Critchley T. A. The maul and the pear tree: the ratcliffe highway murders 1811 : 9780571258086. London : Faber and Faber, 2010. 400 с.

19. Jimenez M. How serial killers captured popular culture. Tufts Now. URL: <https://now.tufts.edu/2022/10/31/how-serial-killers-captured-popular-culture> (дата звернення: 06.04.2025).

20. Klein A. Film dissects murder and justice. New York Times. 1988. 23 жовт.

21. Levenson M. Judge vacates murder conviction of adnan syed of 'serial'. The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com/2022/09/19/us/adnan-syed-murder-conviction-overturned.html> (дата звернення: 17.03.2025).

22. Liberatore S. Are YOU obsessed with true crime shows? There is a biological reason for your morbid curiosity about documentaries like The Jeffrey Dahmer Story and Night Stalker. MailOnline. URL: <https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article-11749967/Are-obsessed-true-crime>

-shows-biological-reason-morbid-curiosity.html?ns_mchannel=rss&ns_campaign=1490&ito=1490 (дата звернення: 06.04.2025).

23. Mailer N. The executioner's song. Boston : Little, Brown and Company, 1979. 1056 с.
24. Murley J. The rise of true crime: 20th-century murder and american popular culture. Praeger, 2008. 192 с.
25. Pearson E. Masterpieces of murder / ред. G. Gross. Boston : Little, Brown & Company, 1963. 320 с.
26. Pearson E. Studies in murder. New York : MacMillan, 1924. 346 с.
27. Pearson E. The autobiography of a criminal: Henry Tufts. Jarrolds, 1931. 357 с.
28. Pengue M. 31 podcast statistics to explain the format's popularity in 2023. letter.ly. URL: <https://letter.ly/podcast-statistics/> (дата звернення: 17.03.2025).
29. Popularity and impact of true crime content. Vivint. URL: <https://www.vivint.com/resources/article/true-crime-numbers> (дата звернення: 17.03.2025).
30. Punnett I. C. Toward a theory of true crime narratives. New York : Routledge, 2018. 136 с.
31. Quincey T. On murder considered as one of the fine arts. United Kingdom : Blackwood, 1827. 14 с.
32. r/TrueCrime. reddit. URL: <https://www.reddit.com/r/TrueCrime/> (дата звернення: 17.03.2025).
33. Ring E. A. The problem with netflix's true crime documentaries. *Medium*. URL: <https://medium.com/framerated/the-problem-with-netflixs-true-crime-documentaries-44faeeea0f71> (дата звернення: 17.03.2025).
34. Roughead W. Classic crimes / ред. L. Sante. New York : NYRB Classics, 2000. 576 с.
35. Rzepka C. J., Horsley L. A companion to crime fiction. Hoboken, New Jersey : Blackwell Publishing Ltd, 2010. 649 с.

36. Scott A. Bonn Ph.D. Why the true crime audience is predominantly female. Psychology Today. URL: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/wicked-deeds/202503/the-true-crime-genre-is-a-catharsis-for-fear> (дата звернення: 17.03.2025).

37. Serial. The Peabody Awards. URL: <https://peabodyawards.com/award-profile/serial/> (дата звернення: 17.03.2025).

38. Stinson A. Here's how your true crime obsession actually affects your brain, according to experts. Elite Daily. URL: <https://www.elitedaily.com/p/how-true-crime-shows-affect-your-brain-according-to-trauma-therapists-8714092> (дата звернення: 17.03.2025).

39. Tait A. The rise of 'citizen sleuths': the true crime buffs trying to solve cases. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2021/oct/02/the-rise-of-citizen-sleuths-the-true-buffs-trying-to-solve-cases> (дата звернення: 17.03.2025).

40. The long life and quiet death of true detective magazine. Gizmodo. URL: <https://gizmodo.com/the-long-life-and-quiet-death-of-true-detective-magazin-1725094095> (дата звернення: 17.03.2025).

41. True crime podcasts: an educational tool in criminal justice studies. Henderson Police Department. URL: <https://hendersonncpolice.com/true-crime-podcasts-an-educational-tool-in-criminal-justice-studies/#:~:text=True%20crime%20podcasts%20are%20becoming,and%20the%20criminal%20justice%20system> (дата звернення: 10.04.2025).

42. True Crime: third most listened-to genre in US podcasting. podnews. URL: <https://podnews.net/press-release/true-crime-edison-consumer#:~:text=Among%20U.S.%20weekly%20podcast%20listeners,listened-to%20genre%20in%20podcasting> (дата звернення: 17.03.2025).

43. Tufts H. A narrative of the life, adventures, travels and sufferings of henry tufts, now residing at lemington, in the district of maine. in substance, as

compiled from his own mouth. Dover, New Hampshire : Printed by Samuel Bragg, 1807.

URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/may/02/the-secret-my-family-traumatised-murder-tv-drama-bereaved> (дата звернення: 17.03.2025).

44. Websleuths. URL: <https://websleuths.com/whats-new/posts/3758606/> (дата звернення: 17.03.2025).

45. Wiltenburg J. True crime: the origins of modern sensationalism. The american historical review. 2004. Т. 109, № 5. С. 1377–1404.

46. Wright H. Ethics and true crime: setting a standard for the genre. Portland state university. 2020.

47. Yaroslava. ДІВЧИНА У ПОДКАСТІ. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/channel/UC32eZhD2CX7WKP8PiiY7utw> (дата звернення: 06.04.2025).

48. Yingyu Z., Rusk B., Rea C. The book of swindles: selections from a late ming collection. New York : Columbia University Press, 2017. 208 с.

49. Безсоння | тру крайм | містика. Spotify. URL: <https://open.spotify.com/show/6AysG4KsVaFkDUkuM6oZKa> (дата звернення: 06.04.2025).

50. Говорить вся країна. 1+1 video. URL: <https://1plus1.video/govorit-vsya-krayina> (дата звернення: 25.03.2025).

51. Енциклопедія телебачення. ТП/СТБ. Fandom. URL: https://telepedia.fandom.com/uk/wiki/ТП/СТБ?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 15.04.2025).

52. Історії на ніч. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/@IstoriiNaNich> (дата звернення: 06.04.2025).

53. Ковальський. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/@kovalskyi> (дата звернення: 06.04.2025).

54. Легенди бандитського Києва. НТН. URL: https://ntn.ua/uk/products/programs/legendy_kiev (дата звернення: 25.03.2025).

55. Легенди бандитської Одеси. НТН. URL: https://ntn.ua/uk/products/programs/legends_odessa (дата звернення: 25.03.2025).

56. Легенди карного розшуку. НТН. URL: https://ntn.ua/uk/products/programs/legendy_ug_ro (дата звернення: 25.03.2025).
57. Ломачук О. Віч/на/віч з автором: Костянтин Стогній. Інформатор. URL: <https://big.informator.ua/uk/2023/09/13/vich-na-vich-z-avtorom-kostyantyn-stognij/> (дата звернення: 25.03.2025).
58. Макдермід В. Анатомія злочину. Що можуть розповісти комахи, відбитки пальців і ДНК. Альпіна нон-фікшн, 2016. 344 с.
59. Малєєв Д. Лиходії. Spotify. URL: <https://open.spotify.com/show/3GcLxZlT7s01eLr25BwFbj> (дата звернення: 06.04.2025).
60. На ICTV стартує проект Костянтина Стогнія «Україна кримінальна». Детектор медіа. URL: <https://detector.media/rinok/article/91949/2014-03-26-na-ictv-startuie-proekt-kostyantyna-stogniya-ukraina-kryminalna/> (дата звернення: 25.03.2025).
61. Надзвичайні новини. ICTV. URL: <https://web.archive.org/web/20130403152852/http://kriminal.ictv.ua/ua> (дата звернення: 25.03.2025).
62. Нарожний М. Вбивство на перетині вулиць. Spotify. URL: <https://open.spotify.com/show/5QI6OqQoqRDaf8VcOkN1M1> (дата звернення: 06.04.2025).
63. Один за всіх. СТБ. URL: <https://www.stb.ua/1zavseh/ua/> (дата звернення: 25.03.2025).
64. Погляд Феміди | Тру крайм українською. YouTube. URL: https://www.youtube.com/@pogliad_femidy (дата звернення: 06.04.2025).
65. Подкаст Радіо The Ukrainians. Не та людина. Spotify. URL: <https://open.spotify.com/show/5BYTc2xKAZ04KerzlnBP9z#login> (дата звернення: 06.04.2025).
66. Речдок. НТН. URL: <https://ntn.ua/uk/products/programs/veshchdoc> (дата звернення: 25.03.2025).

67. Слідство ведуть екстрасенси. Teleportal. URL: <https://teleportal.ua/ua/show/stb/ekstrasens#:~:text=Глядачі%20знайомі%20з%20проектом%20із,проекти%20СТБ%20разом%20із%20нами> (дата звернення: 25.03.2025).

68. Стосується кожного. ІНТЕР. URL: <https://inter.ua/ua/playlist/sk> (дата звернення: 25.03.2025).

69. Укрінформ. Українська історія злочинів: у листопаді виходить перший true crime подкаст «Не та людина». 2021. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3334562-ukrainska-istoria-zlociniv-u-listopadi-vihodit-persij-true-crime-podkast-ne-ta-ludina.html> (дата звернення: 06.04.2025).

70. Хастур: темні історії. YouTube. URL: https://www.youtube.com/@hastur_mp4/videos (дата звернення: 06.04.2025).